

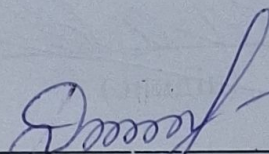
МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет податкової справи, обліку та аудиту
Кафедра обліку та аудиту

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

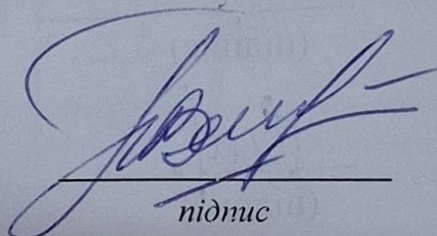
на тему: «Організація та методика аудиту і аналізу нарахування та сплати
податку на додану вартість»
за матеріалами ТОВ «Цунамі»

Здобувача вищої освіти другого
(магістерського) рівня
II курсу, групи ОМФЗ-23-1,
спеціальності 071 «Облік і
оподаткування»
освітня програма «Державний аудит;
судово-економічна експертиза у
фінансових розслідуваннях»

підпис здобувача вищої
освіти

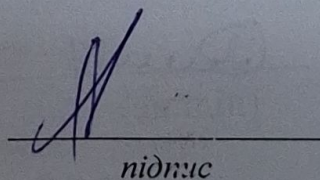
Коломієць Д. І.

Науковий керівник

підпис

Білобровенко Т. В.,
к.е.н., доцент

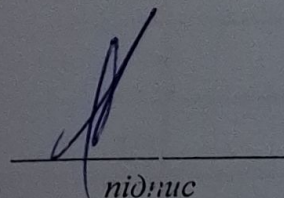
Гарант освітньо-
професійної програми

підпис

Лісовий А. В.,
д.е.н., професор

Допущено до захисту рішенням кафедри
протокол від «28» 01 2025 № 2

Завідувач кафедри

підпис

Лісовий А. В.,
д.е.н., професор

Реєстрація № 15 28.01.2025 Кеєєє
(дата) (підпис відповідальної особи)

Результати перевірки до захисту _____
(до захисту, на доопрацювання) (дата) (підпис)

Результат захисту 91/А/15 12.02. Кеєєє
(оцінка) (дата) (підпис)

Голова комісії: Кеєєє Лавренкова Ч.М.
(підпис) (ініціали, ПІБ)

Члени комісії:

<u>К</u> (підпис)	<u>Лісовеєє А.В.</u> (ініціали, ПІБ)
<u>Кеєєє</u> (підпис)	<u>Савченко А.М.</u> (ініціали, ПІБ)
<u>Кеєєє</u> (підпис)	<u>Панасюк О.В.</u> (ініціали, ПІБ)

БЛАНК ОЦІНЮВАННЯ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ

Об'єкти контролю	Діапазон оцінки в балах	Фактична кількість балів	Примітки	Дата, П.І.Б.: керівника, голови комісії членів комісії, секретаря, (підписи)
ОЦІНЮВАННЯ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ КЕРІВНИКОМ ТА РЕЦЕНЗЕНТОМ				
1. Зміст роботи (наукова і практична значимість роботи, її наукова новизна, глибина дослідження, здатність екстраполяції теоретичних висновків до практичних ситуацій, наявність сильних і слабких сторін, логічність та послідовність, викладення матеріалу тощо)	від 0 до 30	28		[Signature]
2. Рівень підготовки здобувача (володіння професійною термінологією, вміння здійснювати аналіз, приймати рішення, вносити пропозиції тощо)	від 0 до 10	9		
3. Ставлення здобувача до виконаної роботи (дотримання календарного плану, урахування пропозицій зауважень наукового керівника, оформлення роботи тощо)	від 0 до 10	9		
РАЗОМ БАЛІВ*	від 0 до 50	46		
ОЦІНЮВАННЯ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ КОМІСІЄЮ ПО ЗАХИСТУ				
1. Доповідь	від 0 до 15	15		[Signature]
2. Роздатковий матеріал	від 0 до 5	5		
3. Знання теоретичного та практичного матеріалу, вміння відповідати на запитання	від 0 до 30	25		
РАЗОМ БАЛІВ	від 0 до 50	45		
ЗАГАЛЬНА КІЛЬКІСТЬ БАЛІВ	від 0 до 100	91		

ПЕРЕВЕДЕННЯ ОЦІНКИ ЗА 100-БАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ ДО НАЦІОНАЛЬНОЇ ШКАЛИ ТА ШКАЛИ ЄКТС

Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	Дата	П.І.Б.: голови, членів комісії, секретаря, (підписи)
91	A	5	12.02	[Signature]

Правила перерахунку оцінок до національної шкали та шкали ЄКТС

Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	5 (відмінно)
80-89	B	4 (добре)
70-79	C	
60-69	D	3 (задовільно)
50-59	E	
35-49	FX	2 (незадовільно)

ЗМІСТ

ВСТУП	6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ АУДИТУ ТА АНАЛІЗУ НАРАХУВАННЯ ТА СПЛАТИ ПОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ	9
1.1. Теоретико-методичні засади аудиту та аналізу нарахування та сплати податку на додану вартість	9
1.2. Організаційно-економічна характеристика ТОВ «Цунамі» та аналіз основних показників фінансово-господарської діяльності	17
Висновки до 1 розділу	24
РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА АУДИТУ ТА АНАЛІЗУ НАРАХУВАННЯ ТА СПЛАТИ ПОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ ТОВ «ЦУНАМІ»	25
2.1. Методика аналізу податку на додану вартість	25
2.2. Організація та методика аудиту достовірності, повноти нарахування та сплати податку на додану вартість	33
2.3. Узагальнення результатів аудиту податку на додану вартість у аудиторському звіті	40
Висновки до 2 розділу	45
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ І МЕТОДИКИ АУДИТУ ТА АНАЛІЗУ НАРАХУВАННЯ ТА СПЛАТИ ПОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ	46
Висновки до 3 розділу	55
ВИСНОВКИ	56
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	58
ДОДАТКИ	65

ВСТУП

Актуальність теми. Непрямі податки, зокрема податок на додану вартість, вважається основним джерелом податкових надходжень у розвинених країнах та найбільш проблемним, який запозичено з досвіду зарубіжних країн. В умовах сьогодення, цей податок відіграє важливу роль при формуванні бюджету нашої країни. Відповідно, стабільна облікова політика суб'єктів господарювання потребує ефективного контролю щодо розрахунків з податку на додану вартість. Мінімізація фінансових ризиків у процесі справляння податку на додану вартість до бюджету забезпечується проведенням аналізу та аудиту, як превентивних засобів у зменшенні фінансових зобов'язань внаслідок перевірок контролюючих органів. Таким чином, дослідження питання організації та методики аудиту та аналізу податку на додану вартість є своєчасним та актуальним.

Під час проведення дослідження визначено, що основні законодавчі аспекти податку на додану вартість, облік розрахунків за податком на додану вартість, здійснення аналізу і аудиту проводили: К. Безверхий, Т. Білобровенко, Л. Волчанська, Н. Гура, Л. Т. Меліхова, Л. Нападовська, І. Парасій-Вергуненко, О. Петрик, О. Подолянчук, О. Редько, М. Скрипник, В. Швець, М. Шигун, О. Юрченко, Ф. Ярошенко та інші автори. Проте, суттєві наукові напрацювання за визначеною тематикою все ж таки залишають дискусійні питання, які обумовлюють необхідність подальших досліджень у кваліфікаційній роботі.

Основні нормативно-законодавчі документи, які визначають порядок розрахунку податку на додану вартість є:

- Податковий кодекс України [29];
- Закон «Про аудит фінансової звітності і аудиторську діяльність» [36];
- Міжнародні стандарти контролю, якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг [24];

- Закон «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [37];

- Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [11].

Метою роботи є удосконалення організації та методики аналізу та аудиту податку на додану вартість.

Для досягнення визначеної мети необхідно вирішити такі завдання:

– розкрити теоретико-методичні засади аудиту та аналізу податку на додану вартість;

– надати організаційно-економічну характеристику досліджуваного підприємства та провести аналіз основних показників фінансово-господарської діяльності;

– розкрити методику аналізу податку на додану вартість;

– надати опис організації та методики аудиту достовірності, повноти нарахування та сплати податку на додану вартість;

– здійснити узагальнення результатів аудиту податку на додану вартість у аудиторському звіті;

– визначити напрямки удосконалення організації та методики аналізу та аудиту податку на додану вартість.

Об'єктом дослідження є податок на додану вартість.

Базою дослідження виступає товариство з обмеженою відповідальністю «Цунамі» (далі ТОВ «Цунамі»).

Предметом дослідження є методичні підходи та організаційні аспекти аналізу та аудиту розрахунків за податком на додану вартість підприємства.

Методами дослідження у кваліфікаційній роботі є загальнонаукові і специфічні методи: аналіз і синтез; аналогія і моделювання; метод порівняння; структурно-логічний аналіз; визначення коефіцієнтів фінансової стійкості підприємства; графічний метод; метод спостереження; метод узагальнення тощо.

Основні інформаційні джерела, використані при проведенні дослідження ТОВ «Цунамі» за період 2021-2023 рр.:

- форма 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» (дод. Б.1.1-Б-1.3);
- форма 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» (дод. Б.1.1-Б-1.3);
- форма 3 «Звіт про рух грошових коштів (за непрямим методом)» (дод. Б.1.1-Б-1.3);
- форма 4 «Звіт про власний капітал» (дод. Б.1.1-Б-1.3);
- Звіт незалежного аудитора (дод. В.2.5);
- Наказ «Про облікову політику» (дод. Б.1.);
- Звіт про управління (Б.1.5);
- податкові декларації з податку на додану вартість (дод. В.2.1).

Наукова новизна полягає в обґрунтуванні теоретичних, методичних та організаційних засад аналізу та аудиту податку на додану вартість.

Практична значущість дослідження полягає у наданні практичних рекомендацій щодо удосконалення організації та методики аналізу та аудиту податку на додану вартість ТОВ «Цунамі». Запропоновано робочі документи аудитора при перевірці обліку розрахунків за ПДВ на досліджуваному підприємстві ТОВ «Цунамі».

Структура кваліфікаційної роботи: вступ, три розділи, висновки, список використаних джерел, додатки.

Перший розділ дослідження розкриває теоретичні основи аналізу та аудиту податку на додану вартість.

Другий розділ присвячений розкриттю організації та методики аналізу та аудиту податку на додану вартість ТОВ «Цунамі».

Третій розділ кваліфікаційної роботи містить конкретні пропозиції щодо напрямків удосконалення організації та методики аналізу та аудиту податку на додану вартість загалом, і зокрема ТОВ «Цунамі».

Кваліфікаційна робота містить 53 сторінки основного тексту, 13 таблиць, 14 рисунків, 5 формул, 12 додатків. Список використаних джерел складається з 52 найменувань.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ АУДИТУ ТА АНАЛІЗУ НАРАХУВАННЯ ТА СПЛАТИ ПОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ

1.1. Теоретико-методичні засади аудиту та аналізу нарахування та сплати податку на додану вартість

Податок на додану вартість (далі – ПДВ) є ключовим елементом фіскальної системи України, при цьому відіграє суттєве значення при формуванні державного бюджету.

ПДВ – непрямий податок, який нараховується та сплачується відповідно до норм Податкового кодексу України [29].

Це непрямий податок, який включається у вартість товарів та послуг на кожному етапі їх обігу, від виробника до кінцевого споживача, який і сплачує його. Суб'єкти господарювання, які здійснюють комерційну діяльність, несуть відповідальність за відрахування ПДВ до державного бюджету.

Отже, ПДВ – це «непрямий податок, який є часткою новоствореної вартості, входить до ціни реалізації товарів і сплачується споживачем до державного бюджету на кожному етапі виробництва товарів. Серед усіх податків ПДВ є лідером за кількістю змін, що вносяться до законодавчих актів, які визначають порядок його застосування. Тому виникає необхідність проведення заходів планування та прогнозування надходжень від цього податку» [49].

Нормативно-правовою базою, яка регулює питання обліку ПДВ наведена у дод. А.1.1, а загальні етапи циклу обліку, звітності та сплати ПДВ представлено у дод. А.1.2 [47].

Платники податку на додану вартість в Україні – це суб'єкти господарювання, які зобов'язані реєструватися як платники ПДВ або здійснюють це добровільно.

Платниками ПДВ згідно зі ст. 180 Податкового кодексу України, є особи, визначені у табл. 1.1 [29].

Таблиця 1.1

Платники податку на додану вартість

1	Будь-яка особа, що провадить або планує провадити господарську діяльність і реєструється за своїм добровільним рішенням як платник податку у порядку, визначеному ст. 183 Податкового кодексу України
2	Будь-яка особа, що зареєстрована або підлягає реєстрації як платник податку
3	Будь-яка особа, що ввозить товари на митну територію України в обсягах, які підлягають оподаткуванню, та на яку покладається відповідальність за сплату податків у разі переміщення товарів через митний кордон України відповідно до Митного кодексу України
4	Особа, що веде облік результатів діяльності за договором про спільну діяльність без утворення юридичної особи
5	Інші особи у випадках, установлених Податковим кодексом України

Джерело: згруповано автором роботи згідно ПКУ [29]

Згідно зі ст. 185 Податкового кодексу України об'єктом оподаткування податком на додану вартість є, зокрема, такі операції платників податку (табл. 1.2) [29].

Таблиця 1.2

Операції, які є об'єктом оподаткування податком на додану вартість

1	Постачання товарів, місце постачання яких розташоване на митній території України, відповідно до ст. 186 цього Кодексу, у тому числі операції з передачі права власності на об'єкти застави позичальнику (кредитору), на товари, що передаються на умовах товарного кредиту, а також з передачі об'єкта фінансового лізингу в користування лізингоотримувачу/орендарю
2	Постачання послуг, місце постачання яких розташоване на митній території України, відповідно до ст. 186 цього Кодексу
3	Ввезення товарів на митну територію України
4	Вивезення товарів за межі митної території України
5	Постачання послуг з міжнародних перевезень пасажирів і багажу та вантажів залізничним, автомобільним, морським і річковим та авіаційним транспортом

Джерело: згруповано автором роботи згідно ПКУ [29]

Ставки ПДВ відповідно до п. 193.1 ст. 193 Податкового кодексу України встановлюються від бази оподаткування в розмірах (табл. 1.3).

Таблиця 1.3

Ставки податку на додану вартість

1	Загальна – 20 % (ПКУ – пп. «а» п. 193.1) [29];
2	Спеціальна – 0 % (ПКУ - пп. «б» п. 193.1) [29];
3	Спеціальна – 7 % (ПКУ - пп. «в» п. 193.1) по операціях з: - «постачання на митній території України та ввезення на митну територію України лікарських засобів, дозволених для виробництва і застосування в Україні та внесених до Державного реєстру лікарських засобів, а також медичних виробів, які внесені до Державного реєстру медичної техніки та виробів медичного призначення

	або відповідають вимогам відповідних технічних регламентів, що підтверджується документом про відповідність, та дозволені для надання на ринку та/або введення в експлуатацію і застосування в Україні» [29];
--	---

Продовж. табл. 1.3

1	2
	- «постачання на митній території України та ввезення на митну територію України лікарських засобів, медичних виробів та/або медичного обладнання, дозволених для застосування у межах клінічних випробувань, дозвіл на проведення яких надано центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я» [29];
4	Спеціальна – 14 % (ПКУ - пп. «в» п. 193.1) по операціях з: – «постачання на митній території України та ввезення на митну територію України сільськогосподарської продукції, що класифікується за такими кодами згідно з УКТ ЗЕД: 0102, 0103, 0104 10, 0401 (в частині молока незбираного), 1001, 1002, 1003, 1004, 1005, 1201, 1204 00, 1205, 1206 00, 1207, 1212 91, крім операцій з ввезення на митну територію України товарів, визначених у пункті 197.18 статті 197 цього Кодексу [29].

Джерело: згруповано автором роботи згідно ПКУ [29]

Податок за ставками 20% та 7% бази оподаткування додається до ціни товарів/послуг (пп. 194.1.1 ст. 194 Податкового кодексу України) [29].

Порядок розрахунку суми ПДВ для сплати до бюджету наведено на рис. 1.1.

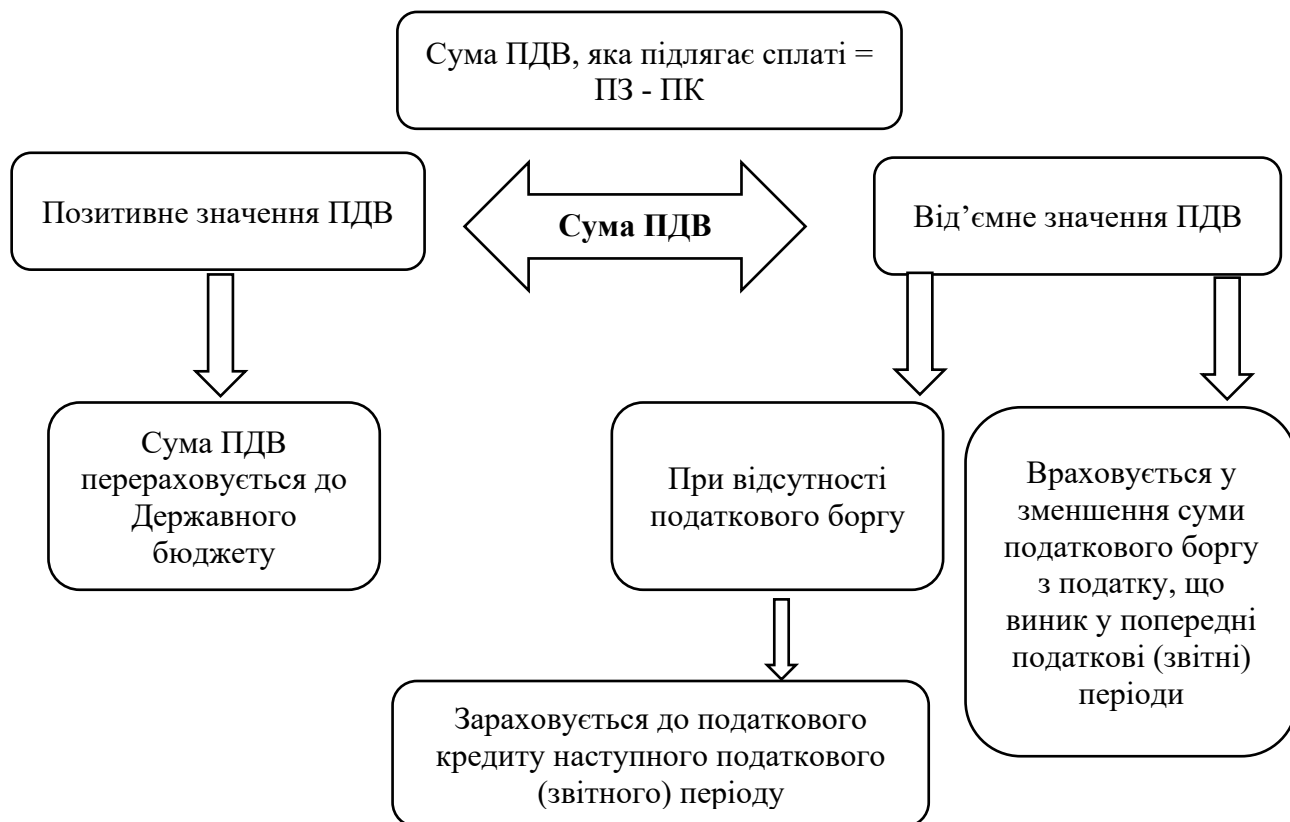

Рис. 1.1. Порядок розрахунку суми ПДВ для сплати до бюджету

Джерело: сформовао автором роботи [9]

Основна термінологія, яка передбачена ПКУ щодо цього податку, визначає поняття «податкове зобов'язання» та «податковий кредит», які забезпечують розрахунок суми ПДВ для сплати до бюджету.

«Податкове зобов'язання – загальна сума податку на додану вартість, одержана (нарахована) платником податку в звітному (податковому) періоді, та/або сума коштів, сформована за рахунок податкових пільг, що були використані платником податків не за цільовим призначенням чи з порушенням порядку їх надання (ст. 14.1.156¹ ПКУ)» [29].

«Податковий кредит – сума, на яку платник ПДВ має право зменшити податкове зобов'язання звітного (податкового) періоду (ст. 14.1.181 ПКУ)» [29].

У загальному випадку платники ПДВ подають податковому органу у встановлені законодавством строки Податкову декларацію з податку на додану вартість. У випадках, установлених законодавством, разом з декларацією слід подавати додатки до неї. Форма Податкової декларації з податку на додану вартість затверджена наказом Міністерства фінансів України від 28.01.2016 р. № 21[43].

«Звітним (податковим) періодом відповідно до п. 202.1 ст. 202 Податкового кодексу України є один календарний місяць, а у випадках, особливо визначених цим Кодексом, календарний квартал (наприклад, платники ПДВ, які сплачують єдиний податок, можуть вибрати квартальний податковий період)» [29].

«Податкова декларація подається за базовий звітний (податковий) період, що дорівнює календарному місяцю, протягом 20 календарних днів, що настають за останнім календарним днем звітного (податкового) місяця (п. 203.1 ст. 203 Податкового кодексу України)» [29].

Якщо звітний (податковий) період дорівнює календарному кварталу, декларація подається до контролюючого органу, в якому перебуває на обліку

платник податків, протягом 40 календарних днів, наступних за останнім календарним днем звітного (податкового) кварталу [29].

З 01.10.2024 р. застосовують нові форми декларацій (розрахунків) з ПДВ для складання звітності за податковий період, що настає за податковим періодом, у якому відбулося їх оприлюднення [38].

А з 01.11.2024 р., за новою формою подають уточнюючий розрахунок податкових зобов'язань з ПДВ у зв'язку з виправленням самотійно виявлених помилок [38].

Один із ефективних методів, який сприяє підприємству у ефективному управлінні податковими зобов'язаннями і фінансовими ресурсами – це аналіз розрахунків за ПДВ, який забезпечує:

- перевірку правильності нарахування та сплати ПДВ у відповідності з чинним законодавством;

- зменшення ризиків, пов'язаних з податковими перевітками та можливими штрафами;

- виявлення можливостей для оптимізації розрахунків з ПДВ, що зменшить податкове навантаження на підприємство без порушення законодавства;

- перевірку правильності та своєчасності подання заявок на відшкодування ПДВ та ін.

Основні завдання аналізу ПДВ полягають у:

- визначенні суми ПДВ, яка належить до сплати в бюджет або її відшкодування з бюджету;

- визначенні, що переважає на підприємстві: податкове зобов'язання чи податковий кредит;

- обґрунтуванні податкової політики в напрямі доцільності сплати ПДВ;

- визначенні перспектив розвитку в напрямі подальшої сплати ПДВ;

- визначенні необхідної інформації щодо позитивних чи негативних змін у сплаті ПДВ підприємством.

Таким чином, підприємство, при визначенні суми ПДВ, як різниці між податковим зобов'язанням та податковим кредитом, отримує, або додатний результат, який відображає суму до сплати, або від'ємний – суму відшкодування.

Різні прийоми аналізу забезпечують розрахунок та оцінку абсолютних та відносних показників щодо податку на додану вартість. Їхня детальна класифікація та характеристика представлена на рис. 1.2.

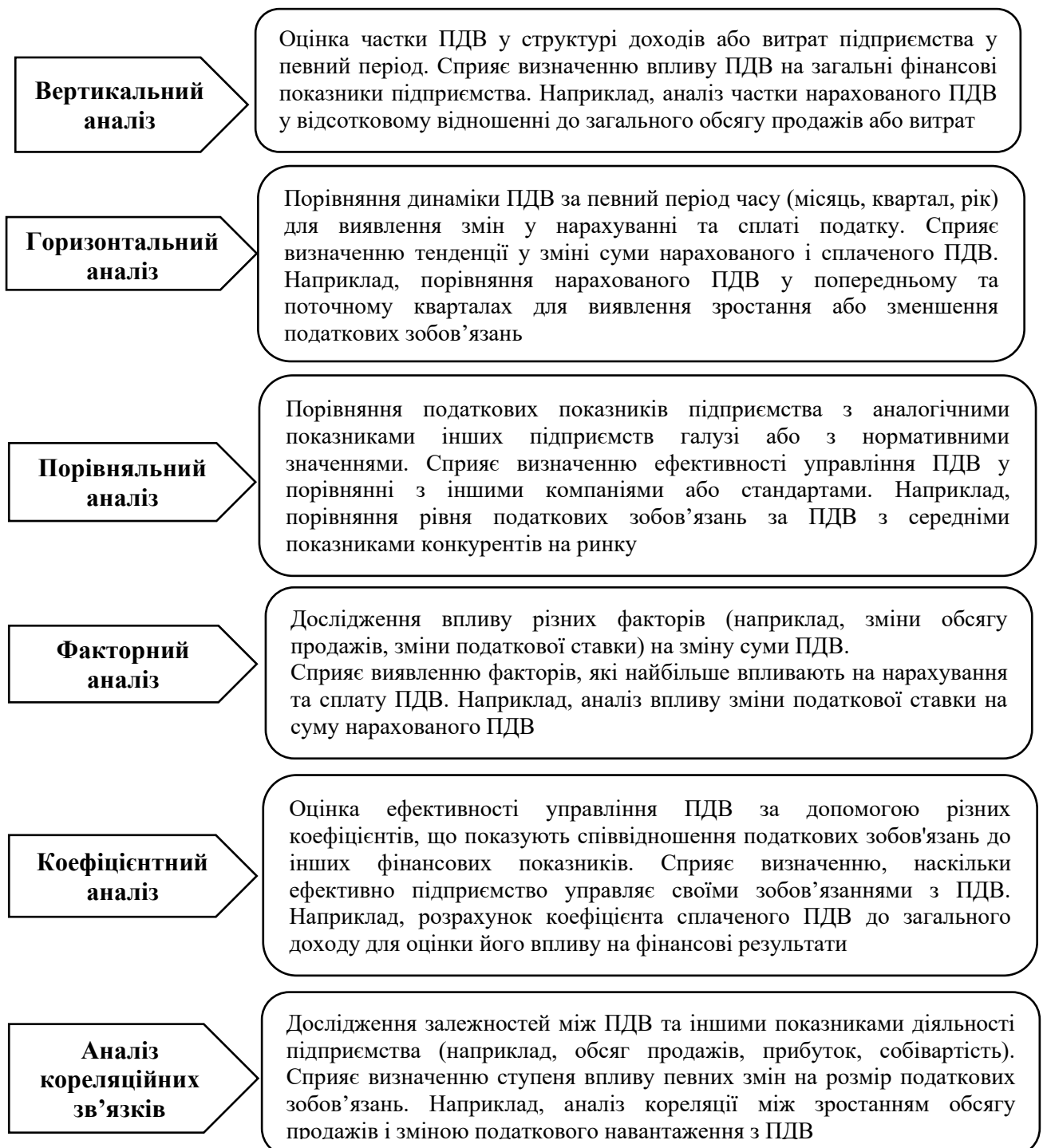

Рис. 1.2. Класифікація та характеристика прийомів економічного аналізу ПДВ

Джерело: згруповано автором роботи [17]

Методи, які застосовують при здійсненні аналізу ПДВ:

- аналітичні розрахунки суми внеску ПДВ до бюджету чи його відшкодування;
- аналітичні розрахунки питомої ваги податкового кредиту в податковому зобов'язанні;
- оцінювання частки ПДВ серед усіх податків, які сплачує підприємство;
- за допомогою способу абсолютних та відносних різниць проводити оцінювання динаміки ПДВ.

Більш детальний аналіз стану розрахунків за ПДВ підприємства забезпечує визначення питомої ваги податкового кредиту у податковому зобов'язанні, що показує превалювання податкового кредиту чи податкового зобов'язання і тим самим сприяє прогнозуванню його діяльності.

При аналізі ПДВ необхідно враховувати його динаміку за періодами діяльності підприємства, яка визначається в сумі, методом співставлення суми ПДВ у звітному періоді з сумою ПДВ у попередньому періоді. Такий розрахунок доцільно проводити і у відсотках, що надає необхідну інформацію про позитивні чи негативні зміни у сплаті ПДВ підприємством.

Дієвим інструментом контролю за повнотою нарахування і сплати ПДВ до бюджету вважають аудит таких розрахунків, який може виступати у вигляді експертизи достовірності та законності ведення обліку і формування податкової звітності з ПДВ.

Великий обсяг нормативно-правових актів, які регулюють порядок адміністрування, обліку і податкової звітності з ПДВ та їх суперечливість, а також специфіка бухгалтерського обліку та податкового обліку зобов'язань і кредиту з ПДВ є достатньо вагомим аргументом – виділити аудит розрахунків за ПДВ як окрему процедуру.

«Метою аудиту розрахунків з ПДВ – є підтвердження достовірності даних про податкові зобов'язання і податковий кредит, а також суму ПДВ, вказану у фінансовій та податковій звітності» [1].

Основне завдання аудиту ПДВ – це виявлення на основі даних первинних документів, даних синтетичного та аналітичного обліку, фінансової та податкової звітності відповідності їх чинному законодавству щодо адміністрування, обліку та звітності з ПДВ, правильності та обґрунтованості визначення податкового зобов'язання та податкового кредиту з ПДВ і суми, що підлягає відшкодуванню.

Отже, основна мета аудиту розрахунків з бюджетом за ПДВ та зобов'язань, які виникають перед бюджетом – це підтвердження правильності розрахунку, своєчасності та повноти сплати податку до бюджету, достовірності фінансової звітності суб'єкта перевірки у частині відображення заборгованості перед бюджетом по ПДВ, а також відображення суттєвих обставин, які пов'язані з не врегульованими питаннями сфери оподаткування.

Процес аудиту ПДВ складається з таких стадій, які забезпечує послідовність та специфічні характеристики аудиторської перевірки розрахунків за ПДВ (рис. 1.3).

Рис. 1.3. Стадії проведення аудиторської перевірки ПДВ
Джерело: [12]

При аудиторській перевірці ПДВ необхідно проводити такі процедури:

- проведення аналізу податкових звітів за попередні періоди, виявлення питань, за якими були зауваження і перевірка рекомендацій за цими питаннями;
- здійснення порівняння залишків за рахунками ПДВ за звітний період з залишками попередніх періодів та проведення аналізу відхилень значного обсягу або незвичайних за характером;
- проведення порівняння фактичних ставок за звітний період та аналіз відхилень;
- здійснення аналізу сплати платежів до бюджету за звітний період.

Окрім того, доцільним є застосування вибірки при перевірці дотримання правил оформлення рахунків фактур, на основі яких враховується ПДВ, а також впевнитися у дотриманні принципу тимчасової відповідності відрахувань за ПДВ та оприбуткування ТМЦ.

Обов'язковою є перевірка своєчасності подачі декларацій і сплати податку. А завершальним етапом при здійсненні аудиторської перевірки є формування незалежного звіту аудитора.

1.2. Організаційно-економічна характеристика ТОВ «Цунамі» та аналіз основних показників фінансово-господарської діяльності

ТОВ «Цунамі» сьогодні відома серед європейських виробників дерев'яних покриттів для підлоги. Продукція компанії достатньо високої якості, виготовляється з дотриманням найвищих стандартів з використанням передових технологій. Основна мета діяльності – виробництво якісного

продукту та стабільність роботи з клієнтами, які завжди можуть розраховувати на плідну співпрацю.

ТОВ «Цунамі» - це виробник екологічно чистого твердого біопалива – паливних гранул, які виготовляються з дубової тирси, що залишається в результаті виробництва основного виду продукту – ламелі. Обсяг виробництва становить у середньому 1400 тон/місяць. Якість виготовлених гранул підтверджується результатами лабораторного аналізу в SGS лабораторії.

Товариство було належним чином створене у 2001 році, як виробник зі спеціалізацією повного циклу переробки сировини (за КВЕД: 16.10. Лісопильне та стругальне виробництво). Здійснює свою діяльність відповідно до законодавства України та зареєстроване в усіх відповідних реєстраційних органах України. Основою корпоративної етики товариства є індивідуальний підхід до клієнта та використання новітніх передових технологій.

Структура керівництва та засновників ТОВ «Цунамі» представлена на рис. 1.4.

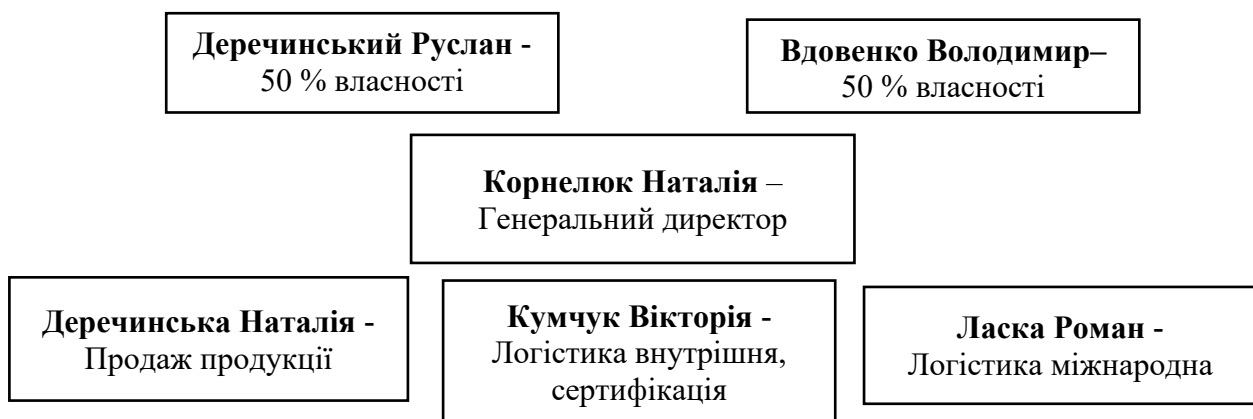

Рис. 1.4. Структура керівництва та засновників ТОВ «Цунамі»
Джерело: [27]

У ТОВ «Цунамі» передбачено лінійно-функціональну структуру управління, в основі якої є принцип розподілу повноважень та відповідальності за функціями. Саме така структура забезпечує організацію управління згідно лінійної схеми, де різні функціональні підрозділи забезпечують управління за своїм рівнем.

Організаційна структура управління ТОВ «Цунамі», представлена упорядкованою сукупністю служб, відділів, підрозділів та окремих посадових осіб, що знаходяться у взаємозв'язку і співвідпорядкованості та виконують певні управлінські функції (рис. 1.5).

Компанія зареєстрована на загальній системі оподаткування та є платником податку на додану вартість.

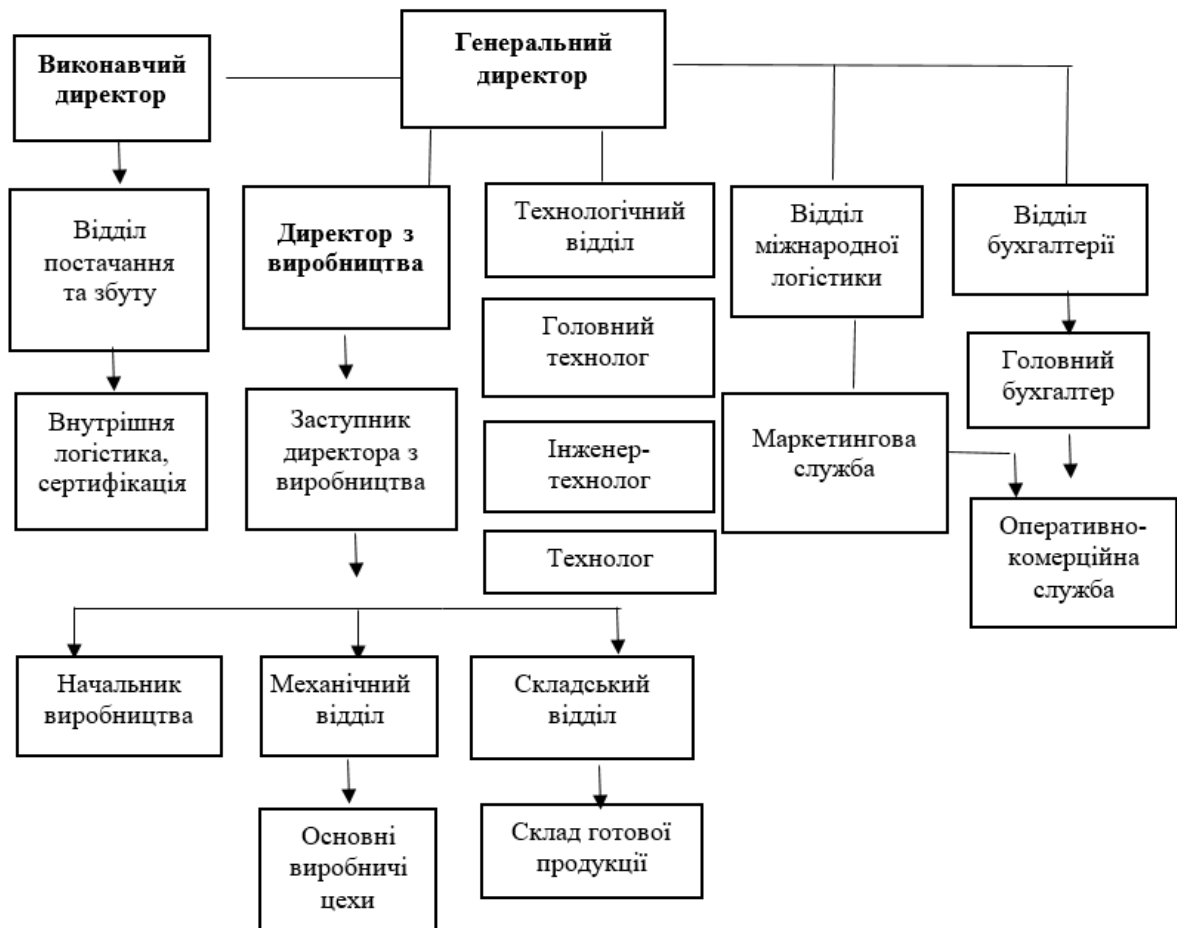

Рис. 1.5. Організаційна структура управління ТОВ «Цунамі»

Джерело: розроблено автором роботи [27]

Експортну діяльність провадить з такими країнами: Литва, Малайзія, Чорногорія, Сербія, Словачія. Імпортні операції налагоджені з Бельгією, Бразилією, Естонією, Швейцарією та США [27].

Організовано бухгалтерський облік у ТОВ «Цунамі» згідно Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [37].

Основні питання щодо ведення обліку та складання і подання фінансової звітності врегульовано наказом «Про облікову політику підприємства» (дод. Б. 1.1). Питання організації діяльності аудиторського комітету на підприємстві регулюються Законом України «Про аудит фінансової звітності та аудиторської діяльності» [36].

Аналіз економічних показників діяльності ТОВ «Цунамі» за 2021-2023 рр., наведено у табл. 1.4.

Таблиця 1.4

Основні економічні показники діяльності ТОВ «Цунамі»
за 2021-2023 рр.

Показники	2021	2022	2023	Зміни в абсолютних величинах 2023 р. порівняно		Темпи зростання (зниження) 2023 р. у % до	
				2021	2022	2021	2022
Капітал (станом на кінець періоду)							
1	2	3	4	5	6	7	8
Валюта балансу, тис. грн.	1350907	1619675	1745490	+394583	+125815	129,2	107,8
Власний капітал, тис. грн.	939961	1277182	1374717	+434756	+97535	146,3	107,6
Нерозподілений прибуток (непокриті збитки), тис. грн	799397	1136618	1234153	+434756	+97535	154,4	108,6
Позиковий капітал, тис. грн	410946	342493	370773	-40173	+28280	90,2	108,3
Поточні зобов’язання і забезпечення, тис. грн	354183	303748	319560	-34623	+15812	90,2	105,2
Необоротні активи, тис. грн	1032148	1033537	1048958	+16810	+15421	101,6	101,5
Нематеріальні активи, тис. грн.	200	108	99	-101	-9	49,5	91,6
Основні засоби, тис. грн.	956945	966939	968786	+11841	+1847	101,2	100,2
Оборотні активи, тис. грн.	318759	586138	696532	+377773	+110394	218,5	118,8
у т. ч. запаси, тис. грн	213058	226356	412843	+199785	+186487	193,8	182,4
Економічні показники							
Чистий дохід від реалізації продукції, тис. грн.	1005506	1657960	971669	-33837	-686291	96,6	58,6
Собівартість реалізованої продукції, тис. грн.	919933	1242147	823859	-96074	-418288	89,5	66,3
Валовий прибуток, тис. грн.	85573	415813	147810	+62237	-268003	172,7	35,3
Чистий фінансовий результат:	55206	350021	116535	+61329	-233486	211,1	33,3

прибуток, тис. грн.							
---------------------	--	--	--	--	--	--	--

Джерело : розраховано автором роботи за даними фінансової звітності (дод. Б 1.2, Б 1.3, Б 1.4, Б 1.5)

Результати аналізу основних економічних показників діяльності ТОВ «Цунамі» за період 2021-2023 рр. надають можливість зробити такі висновки про його фінансовий стан.

Показники, які характеризують власний капітал підприємства за період 2021-2023 рр. мають тенденцію до зростання, зокрема, нерозподілений прибуток у 2023 році збільшився на 434756 тис. грн, порівняно з 2021 роком, а порівняно з 2022 роком – на 97535 тис. грн.

Щодо позикового капіталу, то стала тенденція відсутня, та має змінний характер, оскільки у 2023 році порівняно з 2021 роком, відбулося його зменшення на 40173 тис. грн, а в 2023 році порівняно з 2022 роком, навпаки його зростання на 28280 тис. грн. Загалом, зростання позикового капіталу, негативно впливає на показники, які характеризують фінансову незалежність підприємства від залучених коштів. Поточні зобов'язання і забезпечення у 2022 році зменшились порівняно з 2021 роком, а вже у 2023 році знов почали зростати і склали 319560 тис. грн.

Характеристику активів ТОВ «Цунамі» розпочнемо з необоротних активів, і як спостерігаємо, то їхня вартість впродовж 2021-2023 рр., постійно зростала. Якщо розглядати в розрізі видів необоротних активів, то основні засоби становлять у їх складі більшу питому вагу, і відповідно у 2023 році вони збільшились порівняно з 2021 роком на 11841 тис. грн, а порівнюючи з 2022 роком, на 1847 тис. грн. Нематеріальні активи у складі необоротних активів складають невелику питому вагу, тому їх зменшення протягом 2021-2023 рр., не вплинуло на загальну вартість необоротних активів. Нематеріальні активи зменшились у 2023 році порівняно з 2021 роком майже вдвічі, тобто з 200 тис. грн. до 99 тис. грн.

Оборотні активи також мають тенденцію до зростання, в т. ч. і по запасах. Збільшення оборотних активів у 2023 році порівняно з 2021 роком

склало 377773 тис. грн. Вартість оборотних активів, як і запасів у їхньому складі збільшилась майже вдвічі. Таку стрімку тенденцію зростання необхідно аналізувати з позиції достатності запасів, їх оборотності, та чи не відбувається це внаслідок скорочення виробництва продукції.

Аналіз основних економічних показників свідчить, що чистий дохід від реалізації продукції зменшувався за період 2021-2023 рр. Так, у 2023 році він склав 971669 тис. грн, і це на 33837 тис. грн менше ніж у 2021 році, та на 686291 тис. грн, ніж у 2022 році. Зменшилась і собівартість продукції за цей період, на 96074 тис. грн. у 2023 році порівняно з 2021 роком та на 418288 тис. грн, порівно з 2022 роком. Валовий прибуток у 2023 році зменшився на 268003 тис. грн, порівно з 2022 роком, відповідно і чистий фінансовий результат також знизився на 233486 тис. грн.

Аналіз основних економічних показників ТОВ «Цунамі», свідчить про недостатньо стабільний фінансовий стан підприємства, оскільки деякі з них зменшуються, а деякі навпаки мають необґрунтовану причину зростання. Для того, щоб більш реально оцінити можливі ризики, загрози і вибудувати стратегію ефективної діяльності, проведемо оцінку конкурентоспроможності досліджуваного підприємства за допомогою SWOT-аналізу (рис. 1.6).

СИЛЬНІ СТОРОНИ

- ✓ одні з перших на ринку запроваджують новітні технології
- ✓ скорочення обсягів відходів та досягнення технології безвідходного виробництва
- ✓ створення нових робочих місць
- ✓ позитивний вплив на економіку та навколишнє середовище

СЛАБКІ СТОРОНИ

- ✓ недосконале стимулювання виробників біопалива
- ✓ відсутність вимог до сертифікації сировини
- ✓ низький рівень нормування та планування, а також відсутність обліку витрат за якістю

МОЖЛИВОСТІ

- ✓ підвищення зовнішнього та внутрішнього попиту на продукцію
- ✓ значний паливно-енергетичний потенціал
- ✓ можливість закріплення на міжнародному ринку біопалива

ЗАГРОЗИ

- ✓ втрата логістичної інфраструктури через військові дії
- ✓ нестача кваліфікованих кадрів
- ✓ втрата або пошкодження виробничих потужностей

Рис. 1.6. SWOT- аналіз ТОВ «Цунамі»
Джерело: [27]

За допомогою SWOT - аналізу визначаються зовнішні та внутрішні фактори, що мають безпосередній вплив на діяльність підприємства та його розвиток. SWOT - аналіз забезпечує розробку ефективної стратегії роботи підприємства з урахуванням слабких та сильних сторін і зведення до мінімуму загрози та ризику.

При формуванні матриці (рис. 1.6), проаналізовано стан підприємства та фактори, які визначають сильні чи слабкі сторони, а також передбачено загрози і можливості його подальшого розвитку.

Отже, сильними сторонами визначено: запровадження новітніх технологій на ринку деревообробних підприємств. Скорочення обсягів відходів та досягнення технології безвідходного виробництва сприяє підвищенню якості продукції. Розширення попиту на продукцію тягне за собою збільшення обсягу виробництва продукції і відповідно потребу у створенні нових робочих місць. В цілому, діяльність, яку веде ТОВ «Цунамі» позитивно впливає на економіку та навколишнє середовище.

До слабких сторін можна віднести: недосконале стимулювання виробників біопалива та відсутність належних вимог до сертифікації сировини, а також низький рівень нормування та планування, і відповідно відсутність обліку витрат за якістю.

Загрози, які в першу чергу, можуть вплинути, спричинені військовими діями – це втрата логістичної інфраструктури, тобто ланцюгів постачання сировини та збуту в регіонах, де проводились активні бойові дії. Нестача кваліфікованих кадрів обумовлена як виїздом за кордон, так і мобілізацією військовозобов'язаних. Втрата або пошкодження виробничих потужностей також є однією із загроз, внаслідок війни.

Попри ризики та загрози, все ж таки є доцільним прогноз щодо позитивних можливостей, а саме, підвищення зовнішнього та внутрішнього

попиту на продукцію; передбачається значний паливно-енергетичний потенціал; можливість закріплення на міжнародному ринку біопалива.

Висновки до 1 розділу

За результатами проведеного дослідження теоретичних основ обліку податку на додану вартість, його законодавчого регулювання, а також аналізу та аудиту, можна зробити висновки:

- податок на додану вартість є непрямим податком, який стягується з доданої вартості товарів або послуг на кожному етапі їх виробництва або продажу;

- аналіз ПДВ, забезпечує ефективне управління податковими зобов'язаннями та ресурсами підприємства, що визначає можливості оптимізації розрахунків з ПДВ. Методика аналізу ПДВ передбачає проведення його за допомогою різних прийомів, а саме, вертикального та горизонтального аналізу, порівняльного аналізу, факторного аналізу, коефіцієнтного та аналізу кореляційних зв'язків;

- аудит ПДВ є важливим інструментом для підтримки фінансової стабільності підприємства та уникнення податкових ризиків. Аудит ПДВ сприяє виявленню недоліків, які можуть впливати на методику його розрахунку та облік, допомагає уникнути штрафних санкцій зі сторони державних контролюючих органів;

- процес аудиту ПДВ може проводитися в розрізі таких стадій: організаційної, підготовчої, методичної, результативної. При цьому, аудитор, на основі професійного судження, самостійно обирає ефективну методику аудиту розрахунків за ПДВ, яка забезпечить отримати достатню кількість доказів;

- дослідження у кваліфікаційній роботі проводилось за даними обліково-аналітичного забезпечення ТОВ «Цунамі», яке спеціалізується на виробництві дерев'яних покриттів для підлоги та твердого біопалива;

- проведений SWOT- аналіз ТОВ «Цунамі» показав, що використання новітніх технологій, за рахунок яких досягається безвідходне виробництво –

призводить до підвищення якості продукції і відповідно має позитивний вплив не тільки на економіку, а й навколишнє середовище, що є особливо важливим в умовах сталого розвитку.

РОЗДІЛ 2

ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА АУДИТУ ТА АНАЛІЗУ НАРАХУВАННЯ ТА СПЛАТИ ПОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ ТОВ «ЦУНАМІ»

2.1. Методика аналізу податку на додану вартість

Податок на додану вартість є однією з ключових статей доходу державного бюджету, складаючи п'яту частину від ціни продукції, яку визначає підприємство. Для аналізу розрахунків з ПДВ доцільно застосовувати як ретроспективний, так і перспективний економіко-математичний аналіз.

Ретроспективний аналіз дозволяє оцінити динаміку витрат на сплату податку, визначити тенденції його змін, проконтролювати виконання попередніх планів, дослідити причини відхилень від запланованих показників та розробити заходи для оптимізації цих витрат. Натомість перспективний аналіз спрямований на прогнозування стану розрахунків з ПДВ у майбутньому, планування витрат на наступні періоди та уникнення можливих небажаних наслідків.

Для аналізу розрахунків з ПДВ можна застосовувати різні методи економічного аналізу, зокрема логічну обробку даних, факторний аналіз (який включає детермінований або функціональний та стохастичний або кореляційний підходи), а також методи оптимізації для вирішення економічних завдань.

Розглянемо можливість використання методів логічної обробки інформації для аналізу розрахунків з ПДВ. Цей підхід передбачає отримання висновків без необхідності проведення складних розрахунків чи визначення

важких коефіцієнтів. Одним із методів є порівняння показників, отриманих у різні періоди діяльності, наприклад, планових із фактичними чи поточних із минулорічними. Таке порівняння допомагає керівникам і податковим органам відстежувати динаміку сплати податків і зборів, а також визначати абсолютні, відносні та структурні показники розрахунків з ПДВ.

Ще одним методом логічної обробки є представлення аналітичної інформації у вигляді таблиць або графіків. Цей підхід забезпечує наочність даних, спрощує їх сприйняття і сприяє ефективнішому проведенню аналітичних робіт.

Методика аналізу розрахунків з бюджетом включає кілька послідовних етапів.

Перший етап – збір необхідної інформації. Джерелами для аналізу розрахунків з ПДВ є первинні бухгалтерські документи, планові розрахунки на поточний період, аналітичні таблиці за минулі періоди, облікові реєстри, звітність, а також акти звірок із податковими органами, банками та контрагентами підприємства. Для проведення аналізу, актуальною є інформація як поточного, так і попередніх періодів. Для обчислення показників динаміки доцільно використовувати дані за максимально тривалий період діяльності підприємства.

На цьому етапі зібрані дані потрібно систематизувати, обробити й підготувати у форматі, зручному для подальшого аналізу. Найчастіше для цього застосовуються аналітичні таблиці, які забезпечують групування інформації, що сприяє кращому розумінню та сприйняттю даних

Другий етап включає порівняння показників діяльності за різні періоди: планових із фактичними, фактичних із минулорічними тощо. Якщо аналізується група підприємств, додатково порівнюються аналогічні показники між підприємствами, а також найбільші та найменші значення в групі. Такий підхід дозволяє визначити тенденції розвитку економічних процесів і шляхи вдосконалення діяльності підприємства у порівнянні з конкурентами.

Порівняння може бути різних видів: горизонтальне, вертикальне, трендове, одновимірне чи багатовимірне.

Горизонтальний аналіз використовується для виявлення абсолютних і відносних відхилень фактичних показників від планових, показників попереднього або базового періоду, середнього значення чи аналогічних показників конкурентів. На цьому етапі важливо сформувати систему показників, які демонструють напрямок і інтенсивність змін у часі. Зокрема, такими показниками є відсоток виконання плану, темпи зростання та приросту витрат на платежі до бюджету.

Вертикальний порівняльний аналіз допомагає визначити структуру економічних процесів та явищ, зокрема частку окремих складових у загальному показнику, а також співвідношення між частинами цілого.

Трендовий порівняльний аналіз дозволяє оцінити відносні темпи зростання та приросту показників за певний період у порівнянні з базовим рівнем, що особливо актуально при вивченні рядів динаміки.

Одновимірний порівняльний аналіз полягає у співставленні показників за одним або декількома критеріями для одного підприємства або декількох підприємств за одним показником. Наприклад, можна порівнювати обсяги податків, зборів та інших платежів підприємства між собою.

Завершальний етап аналізу передбачає узагальнення отриманих даних і підбиття підсумків щодо розрахунків підприємств із бюджетом та позабюджетними фондами. На основі висновків, зроблених аналітиками, управлінці, бухгалтери та інші зацікавлені сторони ухвалюють відповідні рішення.

Розглянемо динаміку розрахунків з ПДВ на ТОВ «Цунамі» за період 2021-2023 рр. (табл. 2.1).

Розрахунки, проведені в табл. 2.1, свідчать про те, що доходи від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) за 2021-2023 рр., зменшуються.

Різниця, яка виникає між податковим зобов'язанням та податковим кредитом сплачується до бюджету (або повертається з бюджету).

Таблиця 2.1

Динаміка обсягу податку на додану вартість ТОВ «Цунамі»
за період 2021-2023 рр.

№ з/п	Показники	2021 р.	2022 р.	2023 р.	Відхилення (+, -)			
					2023 до 2021		2023 до 2022	
					абсолютне	відносне	абсолютне	відносне
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.	Обсяг доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	1005506	1657960	971669	-33837	96,6	-686291	58,6
2.	Податкові зобов'язання, грн	2502753	4299565	7495611	+4992858	299,5	+3196046	174,3
3.	Податковий кредит, грн	12310055	221183138	162663185	+150353130	1321,4	-58519953	73,5
4.	Від'ємне значення між сумою ПЗ та ПК (позитивне значення), грн	9807302	216883573	155167574	+145360272	1582,2	-61715999	71,5

Джерело: розраховано автором роботи (дод. В.2.1)

На ТОВ «Цунамі» за три досліджувані роки з 2021 року по 2023 рік, виникали податкові зобов'язання та податковий кредит, різниця між якими становила від'ємне значення і відповідно ця сума підлягала відшкодуванню з бюджету. Проте, сама динаміка має нестійкий характер і у 2022 році ця сума є найбільшою за досліджувані роки.

Причинами виникнення від'ємного значення по ПДВ можуть бути: перевищення обсягів закупівель над продажами; отримання податкових накладних з минулих періодів; застосування пільг; експорт товарів; інвестиційна діяльність.

У ТОВ «Цунамі» виникнення від'ємного значення по ПДВ спричинене експортом, який оподатковується за нульовою ставкою, але податковий кредит за придбані товари зберігається.

Від'ємне значення не є «збитком», це лише технічний розрахунок, що свідчить про перевищення податкового кредиту. Для отримання бюджетного

відшкодування потрібна повна прозорість операцій, підтверджена документація та відсутність претензій з боку податкових органів.

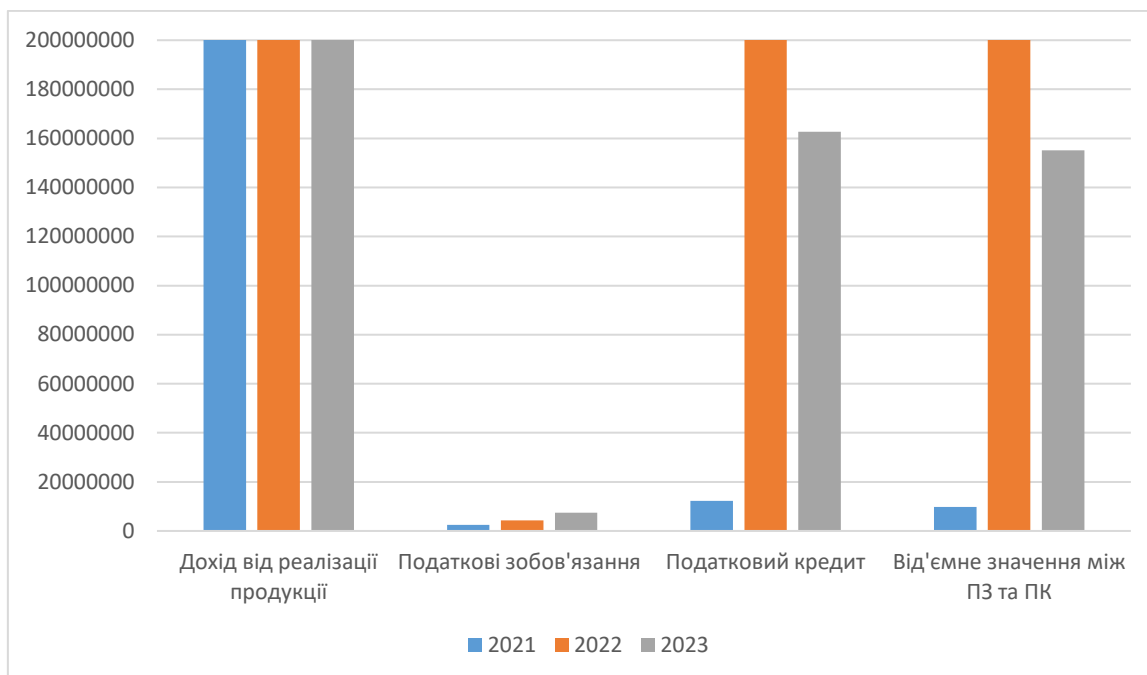

Рис. 2.1. Динаміка обсягу податку на додану вартість ТОВ «Цунамі» за період 2021-2023 рр.

Джерело: дані ТОВ «Цунамі» (дод. Б.1.2-Б.1.4)

Сучасні умови господарювання передбачають конкуренцію як невід'ємний елемент ринкової економіки та труднощі, пов'язані з реалізацією продукції (товарів, робіт, послуг), під час якої використовується форма поетапної оплати. Як наслідок, виникають податкові зобов'язання з ПДВ, при цьому кошти для їх сплати не надійшли. Все це спричиняє появу дебіторської заборгованості, яка є важливою складовою оборотного капіталу суб'єкта господарювання.

Після того, як завершується податковий період, утворюється кредиторська заборгованість з податку на додану вартість, строк сплати якої настає. Згідно законодавства, підприємство зобов'язане нарахувати та сплатити пеню за несвоєчасну сплату податку.

«Контролюючим органом нараховується пеня за кожний календарний день такої несплати (неперерахування), включаючи день погашення

податкового зобов'язання, з розрахунку 120 відсотків річних облікової ставки Національного банку України, діючої на кожний такий день» [29].

При здачі податкової декларації з ПДВ з від'ємним значенням, впродовж всього періоду, в III розділі Код рядка 20.2, ставили відмітку про порядок здійснення повернення ПДВ: підлягає бюджетному відшкодуванню – на рахунок платника на рахунок у банку / небанківському надавачу платіжних послуг. Впродовж одного місяця можна розраховувати на повернення ПДВ.

Проаналізуємо частку ПДВ в розрахунках з бюджетом ТОВ «Цунамі» (табл. 2.2).

Таблиця 2.2

Частка ПДВ в розрахунках з бюджетом ТОВ «Цунамі»
за період 2021-2023 рр.

№ з/п	Показники	2021 р.	2022 р.	2023 р.	Відхилення (+, -)			
					2023 до 2021		2023 до 2022	
					абсолют.	відносне	абсолют.	відносне
1.	Дебіторська заборгованість по ПДВ, тис. грн	25352	59989	29166	+3814	115,0	-30823	48,6
2.	Кредиторська заборгованість по ПДВ, тис. грн	1035	760	1299	+264	125,5	+539	171,0

Джерело: дані ТОВ «Цунамі» (дод. Б.1.2-Б.1.4)

З табл. 2.2 видно, що у період з 2021 р. по 2023 р., дебіторська заборгованість по ПДВ переважала над кредиторською. Такий стан засвідчує ускладнену розрахункову дисципліну та про значне відволікання коштів з обороту підприємства.

На рис. 2.1. більш наочно представлена інформація щодо частки ПДВ в розрахунках з бюджетом ТОВ «Цунамі» за період 2021-2023 рр.

З метою оптимізації податкового навантаження, зокрема з ПДВ, доцільним є виділення в системі планування підприємства підсистеми податкового планування, яка буде висвітлювати особливості проведення аналізу ефективності податкового планування у окремому блоці аналізу.

Основна мета системи податкового планування – це мінімізація інституційних ризиків, які виникають при оподаткуванні господарської діяльності підприємства. Таким чином, аналіз ефективності податкового планування спрямований на дослідження всіх економічних явищ, які пов’язані з нарахуванням та сплатою податків.

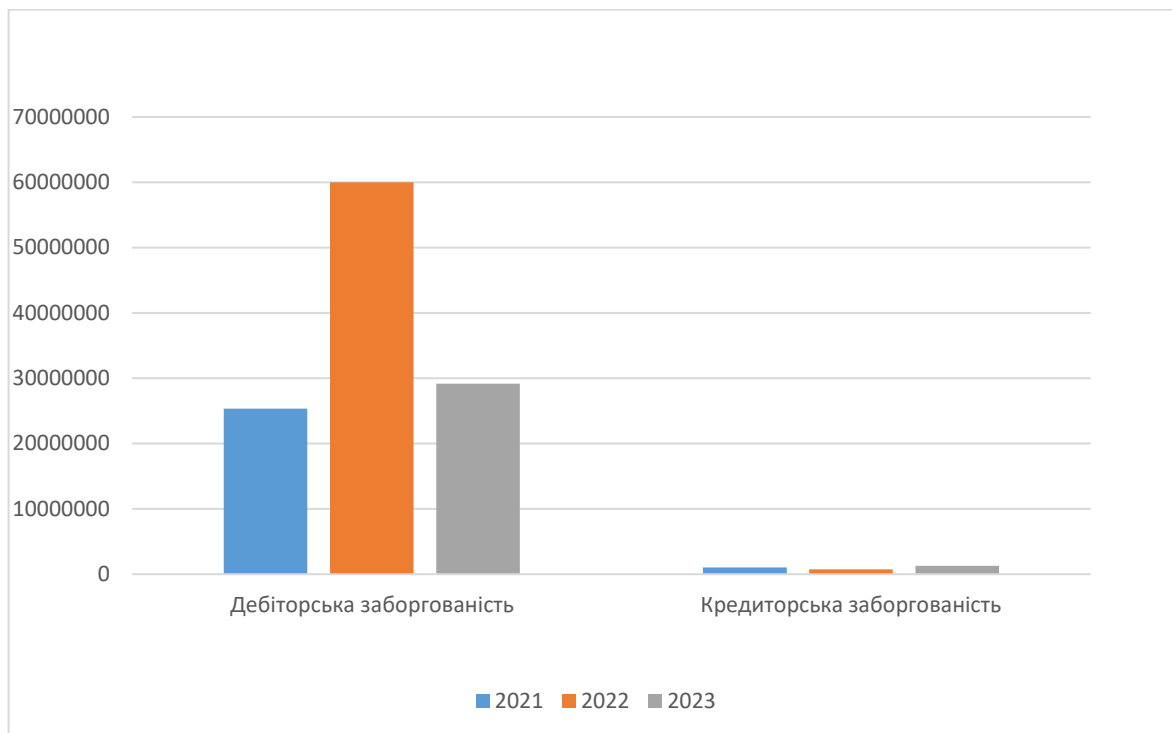

Рис. 2.2. Частка ПДВ в розрахунках з бюджетом ТОВ «Цунамі» за період 2021-2023 рр.

Джерело: дані ТОВ «Цунамі» (дод. Б.1.2-Б.1.4)

Основні етапи проведення аналізу ефективності податкового планування представлені на рис. 2.3.

Проведення такого планування забезпечить визначення рівня податкового навантаження на суб'єктів господарювання і таким чином сприятиме виявленню причин відхилення фактичних показників від запланованих.

Отже, аналіз розрахунків з ПДВ – це не лише вимога закону, а й інструмент підвищення фінансової стабільності та конкурентоспроможності підприємства.

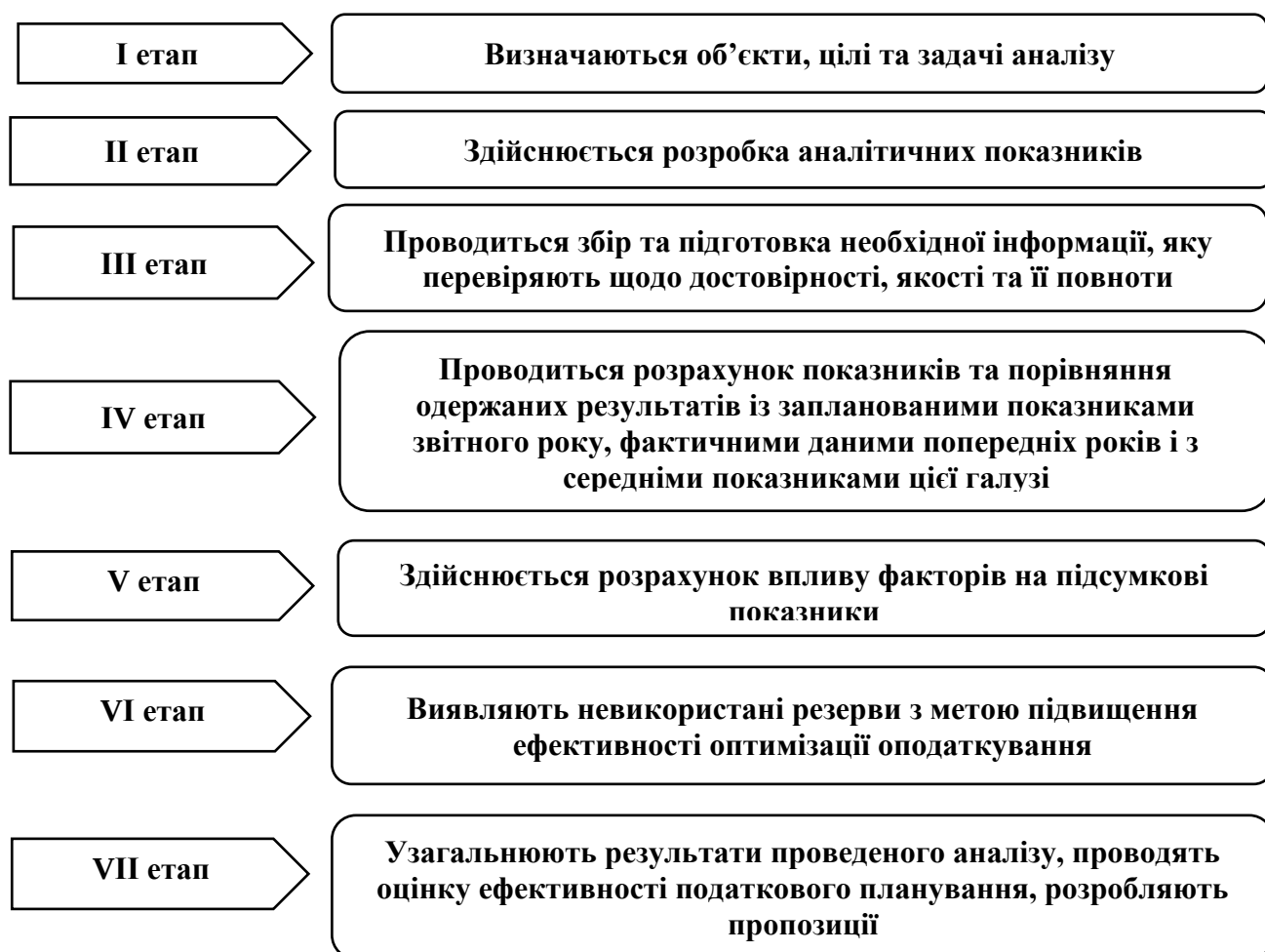

Рис. 2.3. Етапи проведення аналізу ефективності податкового планування

Джерело: згруповано автором роботи [22]

Аналіз податку на додану вартість надзвичайно важливий для підприємств, оскільки він дозволяє забезпечити правильність обчислення, сплати та декларування податку, а також уникнути фінансових санкцій і підвищити ефективність управління.

Аналіз ПДВ вважається важливим елементом фінансової діяльності підприємства та контролю його податкових зобов'язань і податкового

кредиту. Цей аналіз дозволяє зрозуміти структуру нарахувань, виявити відхилення чи ризики, а також оптимізувати податкове навантаження.

2.2. Організація та методика аудиту достовірності, повноти нарахування та сплати податку на додану вартість

Аудит податку на додану вартість є процесом перевірки правильності обліку, розрахунків і декларування ПДВ підприємством. Він спрямований на забезпечення відповідності законодавчим нормам, мінімізацію ризиків та оптимізацію податкових процесів.

Основною метою аудиту ПДВ є «встановлення правильності визначення податкового кредиту та податкового зобов'язання, складання та подачі декларації з ПДВ, розрахунок нарахування та сплати ПДВ до бюджету» [21].

«Завдання, що ставлять для досягнення мети аудиту полягають у такому:

- оцінці відповідності ведення фінансового обліку та податкових розрахунків чинному законодавству ;
- розрахунку правильності нарахування податкового зобов'язання та податкового кредиту;
- здійсненні аналізу формування та подання декларації з ПДВ;
- перевірці правильності нарахування та сплати ПДВ до бюджету чи заявленого відшкодування» [6].

«Основними джерелами інформації для проведення аудиту ПДВ є:

- наказ (положення) про облікову політику підприємства;
- дані аналітичного обліку ПДВ, зокрема податкові накладні, розрахунки коригування ПДВ та вантажно-митні декларації, які мають найбільше значення;

- первинна документація, така як договори, акти виконаних робіт, рахунки-фактури, а також документи, що підтверджують зовнішнє переміщення товарів;

- реєстри податкових накладних: виданих і отриманих;

- дані синтетичного обліку ПДВ, зокрема інформація про обороти між рахунком 64 (субрахунки 641 «Розрахунки за податками», 643 «Податкові зобов'язання» та 644 «Податковий кредит») і рахунками: 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками» і 37 «Розрахунки з різними дебіторами» (основні дані щодо податкових зобов'язань); 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками» і 68 «Розрахунки за іншими операціями» (основні дані щодо податкового кредиту);

- Головна книга та Журнал 3;

- декларації з ПДВ з додатками та прикладеними реєстрами накладних;

- ф. 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)», ф. 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» [10].

Аудитор повинен першочергово обирати ті докази із зазначеного переліку документів, які забезпечують найвищу якість аудиту стосовно досліджуваного об'єкта, а також є найбільш достовірними.

Загальний план перевірки фінансової звітності підприємства включає програму аудиту ПДВ і відповідно базується на такому алгоритмі (рис. 2.4).

Рис. 2.4. Алгоритм аудиту ПДВ

Джерело: [6]

У першому розділі кваліфікаційної роботи розглянуто основні стадії проведення аудиторської перевірки ПДВ (рис. 1.3). Розкриємо основні дії та заходи, які здійснює аудитор на підготовчій та методичній стадіях.

Підготовча стадія передбачає складання плану та програми аудиторської перевірки розрахунків за ПДВ.

Загальний план перевірки розрахунків за ПДВ ТОВ «Цунамі», представлено у табл. 2.3.

Таблиця 2.3

Загальний план аудиторської перевірки розрахунків за ПДВ ТОВ «Цунамі»

Стадії аудиту	Аудиторські процедури	Строки проведення	Виконавці
Підготовча	Знайомство зі сферою діяльності, розрахунок аудиторського ризику, тестування СВК податку на додану вартість	5-7 робочих днів	Головний аудитор, молодші аудитори
Методична (основна)	Перевірка відповідності ведення обліку ПДВ згідно чинного законодавства	2 робочих дні	Аудиторська група
	Перевірка правильності визначення податкового кредиту	2 робочих дні	Аудиторська група
	Перевірка правильності визначення податкового зобов'язання	2 робочих дні	Аудиторська група

	Перевірка правильності формування декларації з ПДВ	2 робочих дні	Аудиторська група
	Перевірка правильності подання декларації з ПДВ	2 робочих дні	Аудиторська група
	Перевірка правильності нарахування ПДВ до бюджету	2 робочих дні	Аудиторська група
	Перевірка правильності сплати ПДВ до бюджету	2 робочих дні	Аудиторська група
Результативна	Формування звіту незалежного аудитора	3-5 робочих днів	Старший аудитор, керівник проекту

Джерело: розроблено автором роботи

У загальному плані аудиторської перевірки розрахунків за ПДВ, строки проведення кожної стадії залежать від обсягу перевірки, складності сфери діяльності та особливостей системи обліку. Аудиторська група зазвичай включає старшого аудитора (для контролю якості), аудитора (для основної роботи) і молодших співробітників (для підготовчої та допоміжної роботи).

Програма аудиту ПДВ для ТОВ «Цунамі», яка визначає мету, завдання, перелік аудиторських процедур, критерії якості, аудиторські докази, метод перевірки, код робочого документа аудитора, терміни, виконавців та примітки, представлена у дод. В.2.2

Програма демонструє детальний план аудиторських процедур для перевірки податку на додану вартість. Вона структурована таким чином, щоб забезпечити системний підхід до виконання аудиту.

Мета аудиту формулює загальну ціль для кожного завдання. Наприклад, визначення відповідності обліку ПДВ законодавству чи правильності податкових нарахувань.

Завдання аудиту розкривають конкретні дії, спрямовані на досягнення мети, наприклад, перевірка відповідності ведення обліку чи правильності формування податкового кредиту.

Перелік аудиторських процедур, деталізує методи, які будуть використані для перевірки. Наприклад, аналіз первинних документів, звірка з обліковими даними.

Критерії якості відображають стандарти аудиту:

- А. Наявність: чи є документ/дані в наявності.
- Б. Правдивість: чи відображають дані реальну ситуацію.
- В. Права та зобов'язання: чи відображені коректно права і обов'язки платника.
- Г. Повнота: чи включено всі необхідні дані.
- Д. Вимірювання: чи правильно проведено оцінку або визначено суми певних показників чи податкових зобов'язань.
- Е. Оцінка вартості: чи правильно оцінено операції.
- Є. Подання і розкриття: чи відповідає подання вимогам звітності.

Аудиторські докази у вигляді документів, які використовуються для підтвердження інформації, наприклад, накладні, декларації чи банківські виписки.

Методи перевірки враховують: документальний для здійснення аналізу документів; формальний для оцінки правильності заповнення форм; арифметичний для перевірки розрахунків; вибірковий для проведення аналізу вибірки даних щодо скорочення обсягів роботи.

Код робочого документа містить посилання на внутрішній код документа, що використовується аудитором для обліку проведених процедур.

Виконавці передбачають, хто конкретно виконує завдання (старший аудитор, молодший аудитор тощо).

У Примітках може бути додаткова інформація, яка є важливою для розуміння завдання чи специфіки перевірки.

Програма аудиту ПДВ розкриває основні питання, які відображаються у робочих документах аудитора (дод. В.2.3).

Методична стадія передбачає перевірку розрахунків за ПДВ, у процесі якої формуються аудиторські докази, які базуються на основі процедур, що визначені в МСА 500 «Аудиторські докази» [24]. Саме вони дозволяють переконатися щодо правильності та достовірності інформації.

«Основними методами та прийомами збору аудиторських доказів під час перевірки розрахунків із податку на додану вартість є:

1. Арифметична перевірка, яка передбачає контроль правильності розрахунків, що стосуються визначення розмірів податкового кредиту та зобов'язань.
2. Тестування систем, пов'язаних з оцінкою надійності бухгалтерського обліку та внутрішнього контролю за допомогою спеціально розроблених тестів.
3. Перевірка принципів обліку за допомогою аналізу щодо дотримання основних правил та принципів ведення обліку для визначення реального стану розрахунків з ПДВ.
4. Запити та підтвердження у вигляді отримання письмових відповідей від покупців, постачальників, банків чи юристів для підтвердження числових складових ПДВ.
5. Документальна перевірка представлена звіркою облікових записів із первинними документами для підтвердження їх достовірності та правильності оформлення.
6. Сканування записів передбачає виявлення нетипових операцій та кореспонденцій рахунків або операцій із нестандартними сумами (занадто великими або навпаки незвично малими).
7. Опитування та анкетування сприяє спілкуванню з керівництвом і персоналом підприємства на основі розроблених питань для вивчення особливостей їхньої роботи з ПДВ (отримана інформація потребує документального підтвердження).
8. Перевірка по суті полягає у детальному аналізі облікових записів на рахунках, пов'язаних із розрахунками з ПДВ.
9. Метод відсікання передбачає ретельний контроль записів, зроблених на кінець звітного періоду та початок наступного, для перевірки правильності оцінки податкових розрахунків.

10. Аналітичні процедури – це оцінка та аналіз даних, що характеризують облік ПДВ, із акцентом на виявлення невідповідностей, уточнення аудиторського ризику та оптимізацію обсягу аудиту» [10].

Визначені методи забезпечують комплексний підхід до перевірки та сприяють підвищенню достовірності отриманих доказів.

Згідно МСА 520 «Аналітичні процедури», під аналітичними процедурами розуміють «оцінку фінансової інформації, яка здійснюється на основі аналізу ймовірних взаємозв'язків між фінансовими та нефінансовими даними, що узгоджуються з іншою відповідною інформацією або значно відхиляються від очікуваних значень» [24].

«Застосування співвідношень, тенденцій, групування для аналітичного оцінювання показників податкової декларації з ПДВ дає оцінити достовірність відображення інформації в первинній документації, регістрах бухгалтерського обліку, фінансовій звітності, виявити причини виникнення податкової заборгованості, зіставити фактичні дані про її розмір з даними попередніх періодів, планів, прогнозів тощо» [25].

Аудитор, здійснюючи аналіз показників податкової декларації з ПДВ, використовує якісні та кількісні показники. Якісні показники надають можливість визначити підходи до вивчення закономірностей при виникненні податкової заборгованості з ПДВ, а кількісні – надають характеристику числову, зокрема, визначення абсолютних та відносних величин динаміки нарахування та сплати ПДВ, строки погашення податкової заборгованості з ПДВ, частину податку у загальному обсязі податкових платежів, а також співвідношення між заборгованістю з ПДВ перед бюджетом та поточними зобов'язаннями.

При проведенні аудиту ПДВ особливе значення надається аудиторській вибірці, керуються МСА 530 «Аудиторська вибірка» [24].

Вибірка щодо кількості податкових накладних вважається складним аспектом у процесі аудиту, особливо це стосується великих підприємств, тому що може спричинити невиявлення порушень аудитором, а це в свою

чергу слугуватиме підставою для нарахування штрафних санкцій державних контролюючих органів. Саме тому, рекомендовано звертати увагу на нестандартні події або операції, які поза межами діяльності суб'єкта господарювання.

Необхідно зазначити, що методика та процедури, визначені у МСА, які спрямовані на перевірку ПДВ, повинні бути суттєво деталізовані і доповнені з огляду стану СВК в частині узгодженості даних фінансового обліку, даних реєстрів податкових накладних та корегувань на основі первинної документації, показників звітності.

Отже, аудит ПДВ потребує ретельної організації питань по перевірці планування, оцінки сум податкових зобов'язань та кредиту, правомірності їх нарахування, оцінки первинних документів з позиції юридичного доказу і узагальнення результатів щодо розрахунків з ПДВ. Аудит ПДВ сприяє виявленню недоліків, які можуть впливати на організацію обліку та методику розрахунку ПДВ, що забезпечить уникнення значних штрафних санкцій зі сторони державних контролюючих органів.

2.3. Узагальнення результатів аудиту податку на додану вартість у аудиторському звіті

Метою аудиту податку на додану вартість є виявлення помилок у системі бухгалтерського обліку та податкової звітності, пов'язаних із нарахуванням і сплатою податку, а також розробка заходів для їх усунення. У процесі податкового аудиту аналізуються податкові бази щодо кожного виду податків, що підлягають перевірці. Крім того, здійснюється аудит бухгалтерського обліку та податкової звітності як у комплексному форматі, так і стосовно окремих податків. Під час аудиту збирається та аналізується інформація, яка дозволяє оцінити можливості платника податків щодо оптимізації податкового навантаження.

Заключною та достатньо важливою частиною аудиту розрахунків за ПДВ є узагальнення результатів перевірки та формування звіту незалежного аудитора, який відповідає характеру визначеного аудиторського завдання, а також розробка комплексу рекомендацій для підприємства щодо питань оподаткування ПДВ.

Всі зібрані аудиторські докази, що відповідають критеріям МСА 500 «Аудиторські докази» та встановлені аудитором згідно професійного судження, необхідні для обґрунтування незалежної думки аудитора при формуванні звіту. При отриманні аудиторських доказів, необхідно пам'ятати, що занадто велика кількість, може суттєво знизити їхню якість.

За результатами проведеного аудиту розрахунків з ПДВ формується звіт незалежного аудитора, тобто висловлюється думка аудитора щодо достовірності фінансової звітності.

МСА 700 «Формування думки та складання звіту щодо фінансової звітності» розглядає відповідальність аудитора за формування думки щодо фінансової звітності. Він також розглядає форму і зміст звіту аудитора, що надається за результатами аудиту фінансової звітності [24].

«На практиці більшість замовників аудиту фінансової звітності вимагає від аудитора перевірку саме коректності діючої податкової політики підприємства, податкової звітності та схеми розрахунку суб'єкта господарювання з бюджетом, яка передбачає правильність визначення податкового зобов'язання та податкового кредиту, а також можливість отримання бюджетного відшкодування надмірно сплачених податкових сум» [46].

«Аудиторський звіт - документ, підготовлений суб'єктом аудиторської діяльності відповідно до міжнародних стандартів аудиту та вимог Закону за результатами аудиту фінансової звітності (консолідованої фінансової звітності, комбінованої фінансової звітності)» [36].

Після проведення аудиту податку на додану вартість (ПДВ) узагальнюється низка важливих аспектів, які забезпечують об'єктивну оцінку

стану обліку, звітності та дотримання підприємством вимог чинного законодавства. Основні елементи, які підлягають узагальненню:

1. Загальна оцінка системи обліку ПДВ: Чи ведеться облік ПДВ відповідно до вимог Податкового кодексу України? Наскільки ефективною є система внутрішнього контролю (СВК) щодо нарахування та сплати ПДВ?

Чи є значні прогалини або слабкі місця в обліковій політиці підприємства?

2. Виявлені порушення та помилки аудитор узагальнює: щодо податкового кредиту: завищення сум через недійсні податкові накладні; відсутність підтверджуючих документів; неправильне віднесення операцій до податкового кредиту.

По податковим зобов'язанням:

- помилки в обчисленні суми зобов'язань;
- невключення окремих операцій до бази оподаткування;
- невчасне нарахування податкових зобов'язань.

По деклараціям з ПДВ: помилки у заповненні форми; відсутність окремих операцій у звітності; невідповідність між первинними документами та даними у декларації. Під час проведення перевірки розрахунків з податку додану вартість аудитор використовує метод аналізу податкових декларацій, основні етапи якого зазначені на рис. 2.5.

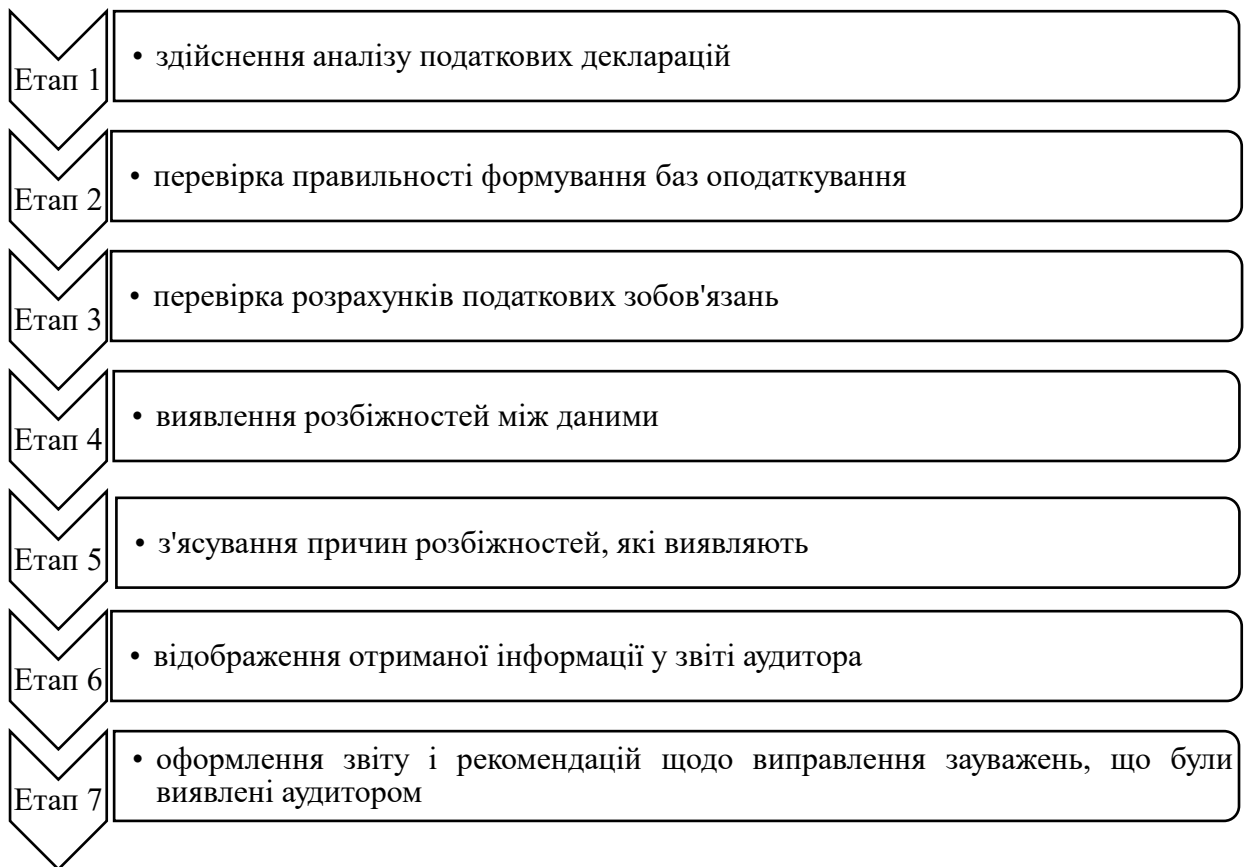

Рис. 2.5. Етапи аналізу податкових декларацій у межах податкового аудиту ТОВ «Цунамі»

Джерело: [20]

По сплаті ПДВ: невчасна сплата до бюджету чи недоплата або переплата податку.

3. Аналіз відповідності вимогам законодавства: Чи дотримано встановлених строків подання декларацій та сплати податку? Чи відповідає ведення податкового обліку нормативно-правовим актам? Чи правильно відображено зміни у законодавстві (наприклад, нові ставки або правила оподаткування)?

3. Оцінка податкових ризиків передбачає, що аудитор визначає потенційні ризики, пов'язані з обліком і сплатою ПДВ:

- імовірність донарахування податку внаслідок перевірки податковими органами, розмір можливих штрафних санкцій та пені;

- ризики втрати податкового кредиту через помилки або несвоєчасну подачу документів.

5. Формується думка аудитора. Аудитор надає немодифіковану думку, якщо приходить до висновку, що фінансова звітність у всіх суттєвих аспектах відповідає вимогам застосованої концептуальної основи фінансової звітності. Однак, якщо під час аудиту аудитор виявляє суттєві викривлення у фінансовій звітності або не отримує достатніх і належних доказів для підтвердження, що фінансова звітність є достовірною та не містить суттєвих викривлень, він висловлює модифіковану думку згідно з вимогами МСА 705 [24].

Модифікована думка: думка із застереженням; негативна думка; відмова від висловлення думки [24].

6. Рекомендації щодо покращення обліку розрахунків з ПДВ:

- виправлення помилок у податковому обліку;
- посилення контролю за обліком податкового кредиту та зобов'язань;
- удосконалення облікової політики для уникнення повторних помилок;
- організація навчання для працівників бухгалтерії щодо змін у податковому законодавстві.

7. Документальне підтвердження забезпечується узагальненням результатів перевірки у вигляді таблиць, діаграм або списків із виявленими помилками; зазначаються документи, які підтверджують результати перевірки (накладні, акти, декларації тощо).

Приклад структури звіту незалежного аудитора представлено у дод. В.2.4.

На досліджуваному підприємстві ТОВ «Цунамі» проводиться щорічний аудит фінансової звітності. За результатами аудиту складається Звіт незалежного аудитора щодо аудиту фінансової звітності, який представлено у дод. В.2.5 за 2023 рік. Впродовж декількох років ТОВ АК «Кроу Україна» здійснює перевірку фінансової звітності ТОВ «Цунамі» та надає рекомендації щодо основних ризиків та невизначеностей.

Результатом аудиту податку на додану вартість є визначення податкових ризиків підприємства та їх мінімізація. На основі проведеного аудиту підприємство отримує професійні рекомендації щодо виправлення виявлених недоліків. Перевірка податкової звітності та розрахунків з бюджетом тісно пов'язана із здійсненням податкового контролю. Особливості податкового контролю та методи його реалізації прописано у розділі 5 ПКУ [29].

При складанні звіту незалежного аудитора щодо перевірки розрахунків за ПДВ (дод. В.2.4), акцентують увагу на:

- особливостях роботи з нормативними документами, зокрема, часто посилаються на Податковий кодекс України та нормативні акти, що регулюють облік і сплату ПДВ;
- податкових накладних, за якими у звіті значна увага приділяється правильності їх оформлення, оскільки це ключовий елемент обліку ПДВ;
- поглибленому аналізі взаємовідносин із контрагентами, при якому аудитор перевіряє операції з постачальниками та покупцями для виявлення ризиків;
- рекомендаціях щодо оптимізації обліку ПДВ, а у звіті можуть бути включені пропозиції щодо автоматизації обліку чи змін у податковій політиці підприємства.

Таким чином, узагальнення результатів аудиту ПДВ забезпечує підприємство об'єктивною інформацією про стан його облікової системи, можливі податкові ризики та заходи для їх мінімізації.

Висновки до 2 розділу

За результатами проведеного дослідження організації і методики аналізу та аудиту податку на додану вартість на ТОВ «Цунамі», можна зробити висновки:

– аналіз ПДВ дозволяє перевірити правильність розрахунків податкового кредиту та податкових зобов'язань. Це важливо для запобігання як переplatі, так і недоплаті податку, що може призвести до штрафів чи пені у ТОВ «Цунамі»;

– детальний аналіз, сприяє виявленню помилок в нарахуванні ПДВ, наприклад, неправильно оформлені податкові накладні, неточності в розрахунках або порушення у визначенні податкових баз;

– аналіз динаміки розрахунків з ПДВ, дозволяє оцінити зміни в обсягах нарахувань, сплати та відшкодування ПДВ за певний період часу. Такий аналіз є важливим для виявлення трендів, оцінки податкового навантаження та виявлення можливих відхилень чи порушень;

– аудит достовірності, повноти нарахування та сплати ПДВ має надзвичайно важливе значення для забезпечення фінансової стабільності ТОВ «Цунамі» та його відповідності вимогам законодавства;

– аудит дозволяє переконатися, що всі операції, пов'язані з ПДВ, виконуються відповідно до вимог Податкового кодексу України. Це включає правильність нарахування податкового кредиту, податкових зобов'язань, а також своєчасність сплати ПДВ до бюджету.

– узагальнення результатів аудиту ПДВ в аудиторському звіті є важливим етапом, що завершує процес перевірки. Аудиторський звіт є офіційним документом, який містить висновки щодо правильності обліку, нарахування та сплати ПДВ, а також рекомендації для усунення виявлених недоліків. Звіт не лише фіксує помилки й ризики, але й надає практичні рекомендації, які допомагають підприємству вдосконалити податкову звітність, мінімізувати податкові ризики та уникнути можливих санкцій.

РОЗДІЛ 3

НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА МЕТОДИКИ АУДИТУ І АНАЛІЗУ НАРАХУВАННЯ ТА СПЛАТИ ПОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ

Удосконалення організації і методики аналізу та аудиту розрахунків з ПДВ є важливим кроком для підвищення ефективності податкового обліку, мінімізації ризиків помилок та оптимізації податкового навантаження. Основні напрями вдосконалення можна розділити на організаційні, методичні та технологічні.

Організаційні напрями передбачають:

- впровадження системи внутрішнього контролю з метою розробки та впровадження регламентів перевірки правильності обліку ПДВ на всіх етапах (від складання первинних документів до подання звітності), а також регулярний контроль податкових зобов'язань, податкового кредиту та взаєморозрахунків з бюджетом;
- навчання персоналу з організацією тренінгів для бухгалтерів щодо останніх змін у податковому законодавстві та роз'яснення складних аспектів формування податкового кредиту та зобов'язань;
- формування спеціалізованих груп аналітиків: формування підрозділів або окремих працівників для аналізу розрахунків з ПДВ та складання періодичних звітів для керівництва про стан розрахунків з бюджетом.

Методичні напрями передбачають:

- стандартизацію аналізу з розробкою уніфікованих методик для оцінки податкових зобов'язань, податкового кредиту та чистого ПДВ до сплати, використання контрольних таблиць для виявлення типових помилок;
- поглиблення аналітичного підходу для здійснення аналізу структури податкового кредиту (за контрагентами, галузями, періодами), оцінки ефективності використання податкового кредиту, аналізу впливу змін у законодавстві на динаміку розрахунків з ПДВ;

- впровадження прогнозування для визначення майбутніх обсягів податкових зобов'язань та кредиту, оцінки фінансових ризиків на основі прогнозів змін у податкових розрахунках; перевірка достовірності даних для проведення вибіркового аудиту первинних документів, особливо податкових накладних та аналізу коректності заповнення декларацій та відповідності даних бухгалтерського обліку.

Технологічні напрями передбачають автоматизацію процесів аналізу, зокрема, використання бухгалтерських програм для автоматичного обчислення ПДВ та формування звітності, впровадження спеціалізованих модулів для аналізу розрахунків з ПДВ, які дозволяють моніторити строки подання податкових накладних та автоматично виявляти помилки та невідповідності.

Важливими є питання інтеграції з системами ДПС, а саме, використання даних з електронного кабінету платника податків для перевірки відповідності податкових накладних та синхронізація даних між бухгалтерськими програмами та системами податкової служби.

Використання аналітичних платформ, наприклад, впровадження програм для бізнес-аналітики для візуалізації динаміки розрахунків з ПДВ, побудова графіків і діаграм для відображення трендів, порівняння показників за періодами.

Всі зазначені заходи певним чином спрямовані на оптимізацію податкового навантаження та покращення фінансового стану підприємства.

Податкове планування на ТОВ «Цунамі» може здійснюватися як персоналом підприємства, так і сторонніми консультантами, зокрема, консалтинговими чи аудиторськими фірмами.

Перш ніж розглядати методику податкового планування розрахунків з бюджетом за ПДВ, важливо зазначити, що конкретний набір заходів податкового планування визначається індивідуально для кожного підприємства, враховуючи його особливості. Разом із цим проведені дослідження дозволяють виділити загальну послідовність дій, яка формує

основу для організації податкового планування розрахунків з бюджетом за ПДВ.

Автори Меліхова Т. О. та Штепа В. В. пропонують етапи процесу організації податкового планування розрахунків з бюджетом [22].

Така послідовність може бути застосована, зокрема, для ТОВ «Цунамі» (рис. 3.1).

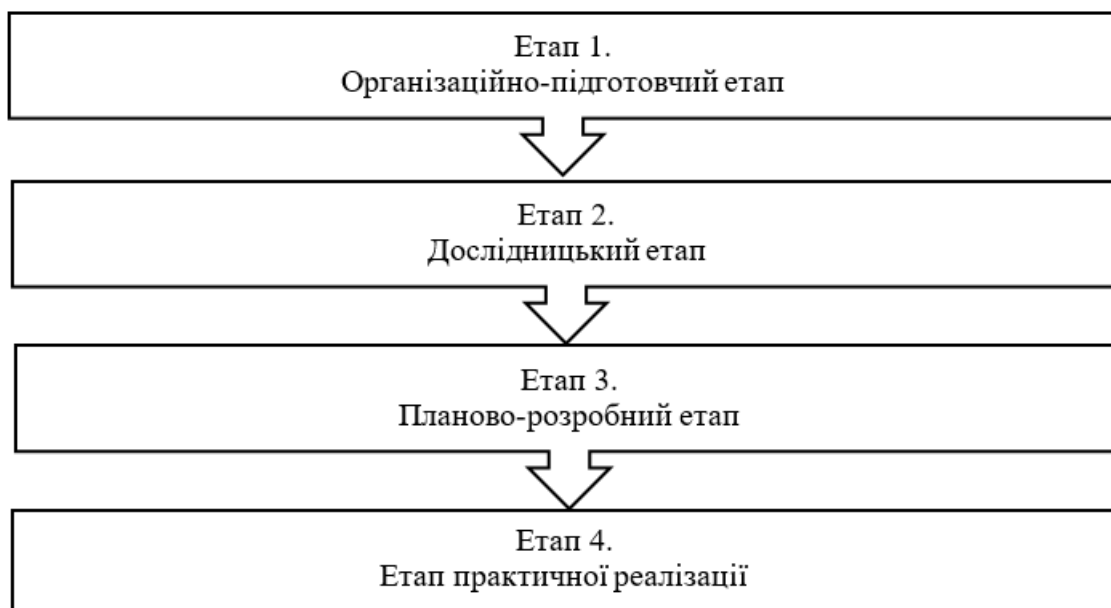

Рис. 3.1. Етапи процесу організації податкового планування розрахунків з бюджетом за ПДВ для ТОВ «Цунамі»

Джерело: [22]

Розглянемо склад заходів податкового планування розрахунків з бюджетом за ПДВ для ТОВ «Цунамі» у розріз представлених на рис. 3.1 етапів, більш детально.

Організаційно-підготовчий етап охоплює визначення податкового поля, яке являє собою інформаційну базу щодо податків. Податкове поле включає перелік податків, які зобов'язаний сплачувати суб'єкт господарювання, а також інформацію про статус підприємства, його місце розташування (регіон), наявність структурних підрозділів. Окрім цього, у податковому полі відображаються розміри ставок, джерела для нарахування, доступні пільги, їхні види й обсяги, а також строки сплати податків [22].

Основними джерелами внутрішньої інформації виступають бюджети

підприємства, доповнені необхідними відомостями для розрахунку та оптимізації податкових зобов'язань підприємства.

До зовнішніх джерел належить інформація з фахової літератури, яка висвітлює методики податкового планування.

Дослідницький етап передбачає аналіз податкового поля на основі інформації, отриманої з внутрішніх та зовнішніх джерел [22]. Основною метою цього етапу є виявлення можливих шляхів оптимізації податкових платежів ТОВ «Цунамі» (табл. 3.1).

Таблиця 3.1

Приклад систематизації податкових схем розрахунків з бюджетом
за ПДВ для ТОВ «Цунамі»

Вид податкового платежу	Назва методу оптимізації	Схема оптимізації	Примітки	Розрахунок економічного ефекту
Податок на додану вартість	Поділ відносин	Частина ціни продукції встановлюється у вигляді штрафних санкцій за прострочення сплати	Локальна статична схема. Застосовується у взаєминах з покупцями неплательниками податку на прибуток (або збитковими платниками)	$E\Phi = 0,2 \times \text{Ш}$, де Ш – сума штрафних санкцій без ПДВ, грн. (3.1)

Джерело: розроблено автором роботи

Аналіз податкового поля слід здійснювати у двох напрямках: ретроспективному (за минулі періоди) та перспективному (на майбутні періоди). Основна відмінність між цими видами аналізу полягає в джерелах інформації: для ретроспективного аналізу використовуються дані податкових декларацій та розрахунків за попередні періоди, тоді як для перспективного аналізу — показники, закладені в бюджети підприємства.

Аналіз податкового поля податку на додану вартість ТОВ «Цунамі», пропонується здійснювати за формулою:

Зміна ставки оподаткування ($O_{\text{ст}}$):

$$O_{\text{ст}} = \Pi_{\text{ПДВ}} \times (C_{\text{ТПДВ}} - C_{\text{Тб}}) \quad [14] \quad (3.2)$$

Де: $\Pi_{\text{ПДВ}}$ – сума оподатковуваного прибутку за звітний період, грн.;

$\text{Ст}_{\text{ПДВ}}$ – ставка ПДВ, яка діє у звітному періоді;

Ст_6 – ставка ПДВ, що діяла у базовому періоді.

Протягом аналізованого періоду ставки ПДВ залишалися незмінними, тому фактор «ставка оподаткування ПДВ» не мав впливу на зміну податкових платежів ТОВ «Цунамі» у 2021–2023 роках.

На дослідницькому етапі здійснюється аналіз показників податкової дисципліни, визначення загальної суми штрафних санкцій (штрафів, пені, неустойки), нарахованих або сплачених протягом аналізованого періоду за порушення зобов'язань перед бюджетом з ПДВ, а також аналіз їхньої динаміки за кілька останніх років. Окрім цього, необхідно встановити причини таких порушень та ідентифікувати осіб, відповідальних за їх виникнення [22].

Результативність податкової дисципліни можна оцінити через показники, що відображають ефективність податкового управління. Ці показники дозволяють визначити рівень виконання зобов'язань перед бюджетом, своєчасність сплати податків та якість дотримання податкових вимог підприємством (табл. 3.2).

Таблиця 3.2

Показники ефективності податкового управління ПДВ

Показник	Порядок розрахунку
Абсолютна сума та приріст отриманих за аналізований період податкових пільг	
Зменшення платежів до бюджету за ПДВ	- Абсолютне значення ($\Delta T_{\text{абс}}$): $\Delta T_{\text{абс}} = T_1 - T_0 \quad (3.3)$ Де T_1, T_0 – сума сплачених (нарахованих) ПДВ у розрахунковому і базовому періодах відповідно;
	- Відносне значення ($\Delta T_{\text{відн}}$): $\Delta T_{\text{відн}} = T_1 \times \frac{Q_{\text{РП}0}}{Q_{\text{РП}1}} + T_0, \quad (3.4)$ Де $Q_{\text{РП}1}, Q_{\text{РП}0}$ – обсяг реалізації продукції (робіт, послуг) у розрахунковому та базовому періодах відповідно.
Коефіцієнт пільговості оподаткування та його динаміка	$K_{\text{ПО}} = \frac{\text{ПП}}{T}, \quad (3.5)$ Де ПП – загальна сума пільг, отриманих підприємством, відповідно до чинного законодавства.

Джерело: [18]

У ТОВ «Цунамі» за рахунок більшої суми податкового кредиту

порівняно з податковими зобов'язаннями, виявляється від'ємне значення між цими показниками (табл. 2.1).

Проте, податкові зобов'язання зростають щороку за період 2021-2023 рр. Податковий кредит у 2022 році зріс на 145360272 грн., а в 2023 році навпаки, зменшився на 61715999 грн. За рахунок податкового кредиту, не так відчутно податкові зобов'язання з ПДВ, проте, вони зростають щороку, а це є негативним для підприємства, оскільки несе за собою додаткові витрати.

На планово-розробному етапі, за результатами аналізу систематизації податкових схем розрахунків з бюджетом за ПДВ для ТОВ «Цунамі» (табл. 3.1), здійснюється їх добір для використання у конкретних умовах господарювання. Потрібно наголосити, що саме на цьому етапі податкового планування особливого значення набуває креативний підхід до розробки можливих варіантів оптимізації податкових платежів, який залежить від професійного судження фахівця з податкового планування [22].

Оптимальний проєкт податкового планування розрахунків з бюджетом за ПДВ для ТОВ «Цунамі» пропонується у такому вигляді (рис. 3.2).

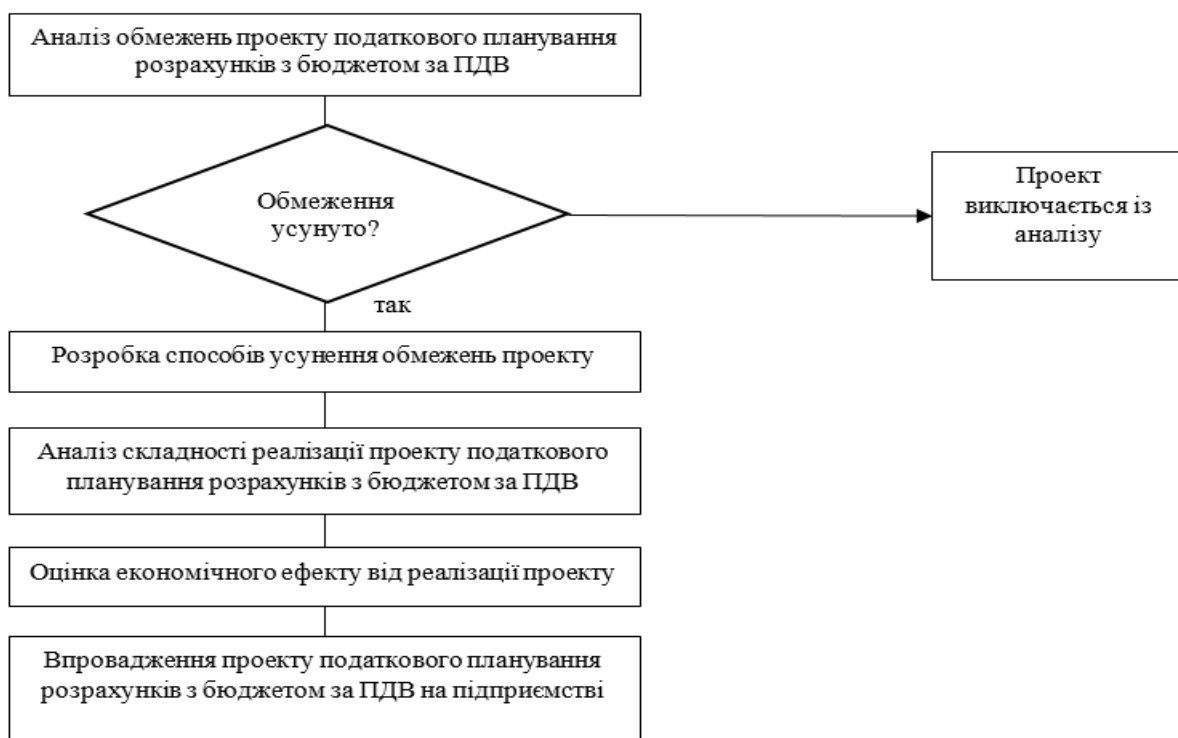

Рис. 3.2. Схема вибору оптимального проєкту податкового планування розрахунків з бюджетом за ПДВ для ТОВ «Цунамі» [22]

На етапі практичної реалізації здійснюється впровадження проекту податкового планування розрахунків з бюджетом за ПДВ та моніторинг його виконання. Моніторинг відіграє важливу роль у податковому плануванні на підприємстві, оскільки його результати є основою, якщо необхідно оперативно вносити коригування до попередньо сформованих заходів податкового планування [22].

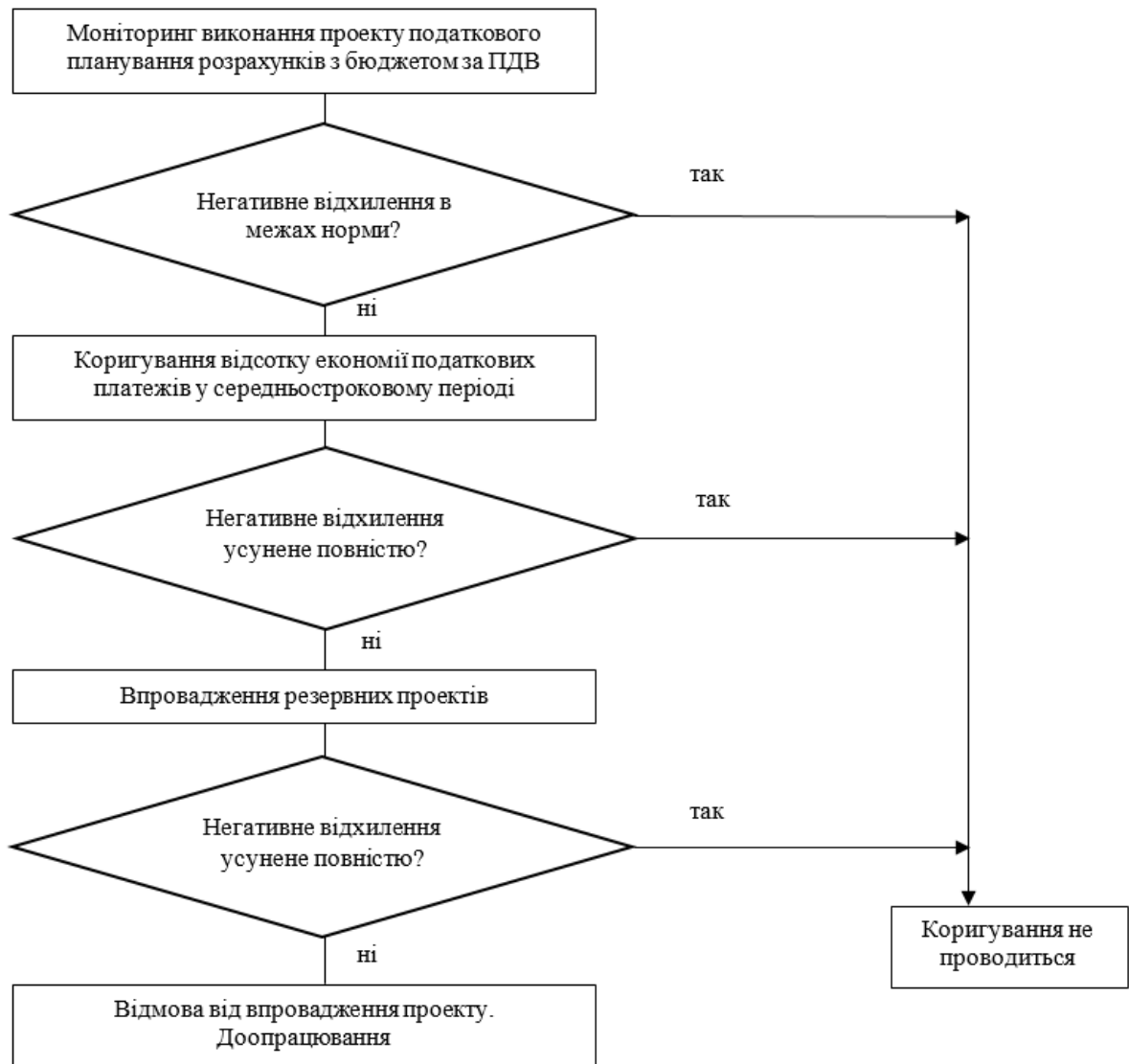

Рис. 3.3. Схема вибору оптимального проекту податкового планування розрахунків з бюджетом за ПДВ для ТОВ «Цунамі» [22]

Із запропонованої на рис. 3.3 схеми оперативного реагування на зміни показників ПДВ можна побачити, що на підставі інформації, яка отримана в процесі моніторингу із внутрішніх та зовнішніх джерел, проводять аналіз

негативних відхилень виконання показників податкових планів, які перевищують граничні (середні) норми, та проводяться заходи щодо їх виключення.

Вважаємо, що використання запропонованої методики сприятиме оптимізації податкових платежів, зокрема ПДВ, у межах реалізації його економічної, фінансової, облікової та податкової політики; контролю за правильністю сплати ПДВ; оперативному виявленню помилок у розрахунках тощо.

Наступним важливим питанням є удосконалення методики аудиту ПДВ. Для проведення якісного аудиту ПДВ на ТОВ «Цунамі» пропонуються форми робочих документів аудитора, які є основою для формування аудиторської думки щодо правильності обліку, нарахування та сплати податку на додану вартість.

З огляду на розроблену організацію і методику проведення аудиту розрахунків за ПДВ та рекомендації фахівців-практиків і науковців, зокрема, авторів Макаренка А. П. і Мусійченка О. Г. [18], пропонуємо робочі документи аудитора з ПДВ, які нададуть можливість систематизувати інформацію, виявляти ризики та надавати якісні пропозиції для вдосконалення податкового обліку (табл. 3.3-3.6).

Формування робочого документу аудитора щодо перевірки правильності визначення залишку на рахунку з ПДВ ТОВ «Цунамі» станом на 2023 р., представлено у табл. 3.3.

Таблиця 3.3

Робочий документ аудитора – перевірка правильності визначення залишку на рахунку з ПДВ ТОВ «Цунамі» станом на 2023 р.

Рахунок	Рах. 641 «Розрахунки за податками»			Рах. 643 «Податкові зобов'язання»			Рах. 644 «Податковий кредит»		
	С-до на кін. поперед. періоду	С-до на поч. звіт. періоду	Відхилення	С-до на кін. поперед. періоду	С-до на поч. звіт. періоду	Відхилення	С-до на кін. поперед. періоду	С-до на поч. звіт. періоду	Відхилення
64 «Розрах. за податками й платежами»	18138000	18138000	-	4299565	4299565	-	221183138	221183138	-

Джерело: [18]

Формування робочого документу аудитора щодо перевірки правильності оформлення первинних документів, які формують ПДВ ТОВ «Цунамі» станом на 2023 р., представлено у табл. 3.4.

Таблиця 3.4

Робочий документ аудитора – перевірка правильності оформлення первинних документів, які формують ПДВ ТОВ «Цунамі» станом на 2023 р.

Назва	Первинний документ								
	Документ на паперових носіях	Документ в електронному вигляді	№	Дата	Сума ПДВ, грн	Підпис	Печатка	Дата затв. ел. документа	Примітки
Податкова накладна	+	+	123	11.09.2024 р.	5342,0	+	+	11.09.2024 р.	

Джерело: [18]

Формування робочого документу аудитора щодо перевірки правильності формування податкових зобов’язань з ПДВ ТОВ «Цунамі» станом на 2023 р., представлено у табл. 3.5.

Таблиця 3.5

Робочий документ аудитора – перевірка правильності формування податкових зобов’язань з ПДВ ТОВ «Цунамі» станом на 2023 р.

Період	За даними підприємства				За даними аудиту				Відхилення
	База оподаткування		Ставка	Сума ПДВ	База оподаткування		Ставка	Сума ПДВ	
	За першою подією	Зг. п.187.7 Ст. 187 ПКУ			За першою подією	Зг. п.187.7 Ст. 187 ПКУ			
01.01.2023-01.12.2023	+	+	20%	7495611000	+	+	20%	7495611000	-

Джерело: [18]

Формування робочого документу аудитора щодо перевірки правильності відображення податкового кредиту з ПДВ ТОВ «Цунамі» станом на 2023 р., представлено у табл. 3.6.

Таблиця 3.6

Робочий документ аудитора – перевірка правильності відображення податкового кредиту з ПДВ ТОВ «Цунамі» станом на 2023 р.

Період	За даними підприємства			За даними аудиту			Відхилення
	База оподаткування	Ставка	Сума ПДВ	База оподаткування	Ставка	Сума ПДВ	
01.01.2023-01.12.2023	Придбання товарів, послуг на митній території України	20%	162663185	Придбання товарів, послуг на митній території України	20%	162663185	-

Джерело: [18]

Перевірка правильності залишків на рахунках ПДВ (табл. 3.3) показує, чи відповідають дані обліку по рахунках 641, 643 та 644 звітним показникам. Перевірка оформлення первинних документів (табл. 3.4) забезпечує відповідність їх оформлення відповідно до вимог законодавства та наявність як в електронному вигляді, так і паперовому. Перевірка правильності формування податкових зобов'язань (табл. 3.5) та податкового кредиту (табл. 3.6), відображає, чи відповідають сформовані суми – ПКУ [29].

Висновки до 3 розділу

Удосконалення організації та методики аналізу розрахунків з ПДВ є необхідним для забезпечення ефективного управління податковими зобов'язаннями, зниження ризиків та підвищення відповідності вимогам законодавства. Це дозволяє підприємству працювати прозоро, стабільно та фінансово вигідно.

Податкове планування розрахунків з бюджетом за ПДВ є важливим аспектом управління облікової та податкової політики підприємства. Запропонована методика процесу організації податкового планування розрахунків з бюджетом за ПДВ для ТОВ «Цунамі» враховує чотири етапи: організаційно-підготовчий; дослідницький; планово-розробний; етап практичної реалізації.

Аудиторський підхід до податкового планування розрахунків з бюджетом за ПДВ полягає у забезпеченні відповідності податкових розрахунків чинному законодавству, мінімізації податкових ризиків і підвищенні ефективності управління ПДВ. Аудитор виконує роль незалежного експерта, який аналізує поточний стан обліку ПДВ, оцінює податкові ризики та надає рекомендації щодо оптимізації.

Запропоновані робочі документи аудитора, сприятимуть перевірці щодо визначення правильного ведення обліку, нарахування та відображення операцій з ПДВ у ТОВ «Цунамі».

ВИСНОВКИ

Проведені дослідження щодо організації та методики аналізу та аудиту нарахування та сплати податку на додану вартість на прикладі ТОВ «Цунамі» дозволяють зробити такі висновки.

Податок на додану вартість є непрямим податком, який сплачується з доданої вартості товарів або послуг на кожному етапі їхнього виробництва чи продажу. ПДВ є одним із основних джерел доходів державного бюджету, а також сприяє збалансованому розподілу податкового навантаження між суб'єктами господарювання та споживачами.

ПДВ оподатковуються операції з постачання товарів і послуг на території країни, імпорт, а також деякі специфічні операції. Сплата ПДВ до бюджету – це різниця між податковими зобов'язаннями та податковим кредитом.

Аналіз ПДВ спрямований на ефективне управління податковими зобов'язаннями та ресурсами підприємства, що відкриває можливості для оптимізації розрахунків за цим податком. Для аналізу ПДВ використовуються різні методи, зокрема вертикальний і горизонтальний аналіз, порівняльний, факторний аналіз, коефіцієнтний аналіз та аналіз кореляційних зв'язків.

Процес аудиту ПДВ здійснюється у кілька стадій: організаційної, підготовчої, методичної і результативної. Аудитор, керуючись професійним судженням, обирає оптимальну методику аудиту розрахунків за ПДВ, яка дає змогу отримати достатні докази для формування висновків.

Дослідження, яке проводилося у кваліфікаційній роботі, базувалося на даних обліково-аналітичної інформації ТОВ «Цунамі», яке спеціалізується на виробництві дерев'яних покриттів для підлоги та твердого біопалива, з реалізацією вітчизняним покупцям та за кордон. За результатами аналізу основних фінансово-економічних показників, діяльність підприємства можна охарактеризувати як прибуткову, проте динаміка має змінну тенденцію.

З метою стратегічного планування діяльності ТОВ «Цунамі», був проведений SWOT-аналіз, який показав, що впровадження сучасних технологій, які забезпечують безвідходне виробництво, сприяє підвищенню якості продукції. Це позитивно впливає не лише на економічні показники підприємства, але й на стан навколишнього середовища, що є особливо важливим у контексті сталого розвитку.

Аналіз ПДВ на ТОВ «Цунамі» дозволяє перевірити правильність обчислення податкового кредиту та податкових зобов'язань, що є важливим для запобігання як переплатам, так і недоплатам податку, які можуть призвести до штрафних санкцій чи пені. Також, здійснення детального аналізу сприяє виявленню помилок у нарахуванні ПДВ, зокрема, неправильно оформлених податкових накладних, неточностей у розрахунках або помилок у визначенні податкових баз.

Аудит достовірності, повноти нарахування та сплати ПДВ має ключове значення для підтримання фінансової стабільності ТОВ «Цунамі» та забезпечення його відповідності чинному законодавству, а також підтверджує, що всі операції, пов'язані з податком, виконуються згідно з вимогами ПКУ.

Узагальнення результатів аудиту в аудиторському звіті є завершальним етапом перевірки. Аудиторський звіт як офіційний документ, що містить висновки про правильність обліку, нарахування та сплати ПДВ, а також рекомендації для усунення виявлених недоліків та практичні рекомендації для зниження податкових ризиків і запобігання можливим санкціям.

Запропоновано методику організації податкового планування для ТОВ «Цунамі». Саме такий підхід до податкового планування акцентує увагу на забезпеченні відповідності податкових розрахунків законодавчим нормам, зниженні податкових ризиків та підвищенні ефективності управління ПДВ.

Запропоновано робочі документи аудитора, які забезпечать ефективну перевірку правильності ведення обліку, нарахування та відображення операцій з ПДВ у ТОВ «Цунамі».

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Білобровенко Т. В. Бухгалтерський облік і контроль розрахунків з бюджетом за податком на додану вартість : автореф. дис. канд. екон. наук : 08.00.09. Київ. 2018. 23 с.
2. Білобровенко Т. В. Бухгалтерський облік і контроль розрахунків з бюджетом за податком на додану вартість. дис. канд. екон. наук: 08.00.08. Київ. ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана». 2018. 280 с.
3. Білобровенко Т. В. Додана вартість як об'єкт оподаткування податком на додану вартість. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство. Вип. 20. Част. 1 2018. С. 51-55. URL: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/20_1_2018ua/13.pdf
4. Білобровенко Т. В. Проблеми відображення розрахунків за ПДВ та шляхи їх вирішення. Науково-виробничий журнал «Бізнес-навігатор». Бухгалтерський облік, аналіз та аудит. Випуск 3-2 (46). 2018. С. 120-124. URL: http://business-navigator.ks.ua/journals/2018/46_2_2018/27.pdf
5. Бюджетний кодекс України: Закон України, від 07.10.2010 №2592-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text> (дата звернення: 07.09.2024 р.)
6. Волчанська Л. В., Юшковський Д. Д. Податковий аспект організації обліку та аудиту податку на додану вартість. Економіка та суспільство. Випуск № 55. 2023. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2832/2755>
7. Гевлич Л. Л., Гевлич І. Г. Міжнародні стандарти фінансової звітності та аудиту: навчальний посібник. Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2021. 128 с.
8. Дубинська О. О., Костюченко О. О. Проблеми і напрями вдосконалення розрахунків із податку на додану вартість на підприємствах України. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія:

Міжнародні економічні відносини та світове господарство. Вип. 24. Ч. 2. 2019. С. 5-8. URL: <http://nbuv.gov.ua/UJRN/>

9. Єрмолаєва М. В., Лега О. В., Канцедал Н. А. Податок на додану вартість: актуальні питання обліку розрахунків та звітності. Цифрова економіка та економічна безпека. Випуск 1 (10). 2024. С. 119-128. URL: <http://dees.iei.od.ua/index.php/journal/article/view/310/296>

10. Жидєєва Л. І., Колісник О. П., Салямон-Міхєєва К. Д. Аудит: навчальний посібник. Ірпінь: Університет ДФС України. 2019. 312 с.

11. Загальні вимоги до фінансової звітності: Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1, затв. наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2023 р. № 73. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text> (дата звернення: 15.10.2024 р.)

12. Зінкевич А. В. Теоретичні аспекти та методика здійснення аудиту податку на додану вартість. Економіка та суспільство. Вип. № 13. 2017. С. 1359 – 1364. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/13_ukr/226.pdf

13. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1557-11#Text> (дата звернення: 09.10.2024 р.)

14. Іщенко Н.В. Облік і аналіз нарахування та сплати податку на додану вартість підприємства в умовах воєнного стану. Дипломна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра спеціальності «Облік і оподаткування». Національний авіаційний університет. Київ. 2022. 10 с.

15. Кулинич М.Б., Фатенок-Ткачук А.О. Мельник К.П. Облік, аналіз, аудит і оподаткування економічних суб'єктів: організаційно-методологічні аспекти : монографія. Луцьк : «Вежа Друк», 2021. 136 с.

16. Лега О. В. Облік розрахунків за податками та платежами: систематизація поглядів. Інфраструктура ринку. Випуск 54. 2021. С. 259-266. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2021/54_2021/43.pdf

17. Лучко М. Р., Жукевич С. М., Фаріон А. І. Фінансовий аналіз: навч. посібник. Тернопіль. ТНЕУ. 2016. 304 с.

18. Макаренко А. П., Мусійченко О. Г. Удосконалення оподаткування, обліку та аудиту розрахунків з податку на додану вартість з метою оптимізації податкового навантаження. Інвестиції: практика та досвід. 2021. № 22. С. 30-36.

19. Масіна Л. О., Гусев А. О. Облік податку на додану вартість на підприємстві: поточний стан та шляхи реформування. Ринкова економіка: сучасна теорія і практика управління. Том 20. Вип. 2 (48). 2021. С. 169-183. URL: <http://rinek.onu.edu.ua/article/view/243689/242541>

20. Матрос О. М., Мельник Л. Ю., Михайловина С. О. Податок на додану вартість в аспекті формування облікової політики підприємства. «Modern Economics». №23. 2020. С. 120-124. URL: <https://modecon.mnau.edu.ua/issue/23-2020/matros.pdf>

21. Меліхова Т. О., Бойко М. Ю. Розробка програми аудиту податку на додану вартість для підвищення фінансової безпеки підприємства. Інвестиції: практика та досвід. Економічна наука. Вип. 1. 2017. С. 34-39. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/1_2017/8.pdf

22. Меліхова Т. О., Штепа В. В. Удосконалення оподаткування, обліку та аудиту податку на додану вартість для поліпшення податкового планування. Агросвіт. № 22. 2020. С. 34-42. URL: http://www.agrosvit.info/pdf/22_2020/7.pdf

23. Митний кодекс України: Закон України від 13.03.2012 р. № 4495-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text> (дата звернення: 11.10.2024 р.)

24. Міжнародні стандарти контролю, якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг, видання 2020. Ч. I-III. URL: https://www.apob.org.ua/?page_id=3482 (дата звернення: 05.10.2024 р.)

25. Огійчук М. Ф., Рагуліна І. І., Новіков І. Т. Аудит: навчальний посібник. 4 – те вид., перероб. і допов. Київ: Алерта. 2020. 852. с.

26. Осмятченко В. О., Білобровенко Т. В. Ефективність оподаткування податком на додану вартість на макро- та мікрорівнях. Управління розвитком. № 2. 2018. С. 94-101. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Uproz_2018_2_17

27. Офіційний веб-сайт Zunami. URL: <https://www.zunami.com.ua/>

28. Панасюк О. В., Савченко А. М. Аналіз господарської діяльності: навчальний посібник. Державний податковий університет. Ірпінь : ДПУ. 2023. 142 с. URL: file:///C:/Users/Admin/Downloads/posibnyk_2023_IR_267.pdf

29. Податковий кодекс України: Закон України, від 02.12.2010 №2755-VI URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення: 07.10.2024 р.)

30. Подолянчук О. А. Облікове забезпечення розрахунків з податку на додану вартість. Ефективна економіка. Випуск 2. 2020. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/2_2020/78.pdf

31. Порядок електронного адміністрування податку на додану вартість: Постанова Кабінету Міністрів України від 16.10.2014 р. № 569. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/569-2014-%D0%BF#Text> (дата звернення: 07.10.2024 р.)

32. Порядок ведення Єдиного реєстру податкових накладних: Постанова Кабінету Міністрів України від 29.12.2010 р. № 1246. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1246-2010-%D0%BF#Text> (дата звернення: 18.10.2024 р.)

33. Порядок обчислення і накопичення реєстраторами розрахункових операцій та/або програмними реєстраторами розрахункових операцій сум податку на додану вартість: Постанова Кабінету Міністрів України від 27.12.2010 р. № 1224. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1224-2010-%D0%BF#Text> (дата звернення: 17.10.2024 р.)

34. Порядок прийняття рішень про реєстрацію/відмову в реєстрації податкових накладних/розрахунків коригування в Єдиному реєстрі податкових накладних: Наказ Міністерства фінансів України від 12.12.2019 р.

№ 520. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1245-19#Text> (дата звернення: 12.10.2024 р.)

35. Порядок надіслання контролюючими органами податкових повідомлень-рішень платникам податків: Наказ Міністерства фінансів України від 28.12.2015 р. № 1204. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0124-16#Text> (дата звернення: 07.10.2024 рю)

36. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність: Закон України від 21.12.2017 р. № 2258-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19> (дата звернення: 25.09.2024 р.)

37. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення: 25.09.2024 р.)

38. Про внесення змін до деяких нормативно-правових актів Міністерства фінансів України: Наказ МФУ від 08.09.2024 р. № 400 URL: <https://docs.dtkr.ua/doc/z1302-24#pn19> (дата звернення: 11.11.2024 р.)

39. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо вдосконалення законодавства на період дії воєнного стану: наказ МФУ від 24.03.2022 р. № 2142-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2142-20#Text> (дата звернення: 21.10.2024 р.)

40. Про деякі питання обкладення податком на додану вартість за нульовою ставкою у період воєнного стану: Постанова КМУ від 02.03.2022 р. № 178. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/178-2022-%D0%BF#Text> (дата звернення: 17.10.2024 р.)

41. Про запровадження електронного сервісу для платників податків - юридичних осіб : Наказ ДПА від 11.02.2011 р. № 85. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0085837-11#Text> (дата звернення: 21.10.2024 р.)

42. Про затвердження Методичних рекомендацій по застосуванню реєстрів бухгалтерського обліку: Наказ Міністерства фінансів України від

29.12.2000 р. № 356. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0356201-00#Text> (дата звернення: 16.10.2024 р.)

43. Про затвердження форм та Порядку заповнення і подання податкової звітності з податку на додану вартість: Наказ Міністерства фінансів України від 28.01.2016 № 21. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0159-16#Text> (дата звернення: 18.10.2024 р.)

44. Про електронні документи та електронний документообіг: Закон України від 22.05.2003 р. №851-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-15#Text> (дата звернення: 15.10.2024 р.)

45. Про реєстрацію платників податку на додану вартість: Наказ Міністерства фінансів України від 14.11.2014 р. № 1130. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1456-14#Text> (дата звернення: 15.10.2024 р.)

46. Скрипник М. І., Якименко А. І. Особливості проведення фінансового аудиту операцій з нарахування та сплати ПДВ. Молодий вчений. № 2 (66). 2019. С. 290-294. URL: <https://molodyivchenyi.ua/index.php/journal/article/view/2959/2932>

47. Тарасенко Л., Павлоцька К. Податок на додану вартість: питання організації та методики обліку. Галицький економічний вісник. № 1 (74). 2022. С. 53-60. URL: <https://galicianvisnyk.tntu.edu.ua/pdf/74/1042.pdf>

48. Фоміна Т. В., Базанова К. А. Історичні передумови виникнення та механізм справляння податку на додану вартість. Здоров'я і суспільство в умовах війни: збірник статей. 2022. №1. С.286-289. URL: <http://surl.li/ryqwbfb>

49. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 р. № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> (дата звернення: 19.10.2024 р.)

50. Чудак Л. А. Податковий аудит в Україні: стан, проблематика та перспективи розвитку. Ефективна економіка. № 12. 2028. URL: <http://repository.vsau.org/getfile.php/19238.pdf>

51. Шаповал Т. Б. Податок на додану вартість: генеза та сучасна трансформація в умовах реформаційних правотворчих процесів. Науковий

вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право». Випуск 47. Том 3. 2017. С. 16-19. URL: <http://surl.li/izmrbo>

52. Яндульська Ю. С., Мельник Т. Г. Комплексний підхід до контролю розрахунків за ПДВ в системі податкового планування на підприємстві. Економіка та суспільство. Облік і оподаткування. Випуск 46. 2022. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2053/1983>